

Mendelova univerzita v Brně

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Analýza obchodu s lidmi v Číně

Bakalářská práce

Autor: Tomáš Vladík

Vedoucí práce: prof. Dr. Ing. Libor Grega

Brno 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Analýza obchodu s lidmi v Číně“ vypracoval samostatně pod vedením prof. Dr. Ing. Libora Gregy a uvedl jsem v seznamu všechny dostupné a použité zdroje.

V Brně dne

.....

Tomáš Vladík

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu své bakalářské práce prof. Dr. Ing. Liboru Gregovi za odborné vedení a cenné rady.

Abstrakt

Vladík, Tomáš: *Analýza obchodu s lidmi v Číně*. Bakalářská práce. Brno 2014

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou obchodu s lidmi v Číně. Teoretické vymezení obchodu s lidmi je klíčové pro jeho analýzu v prostředí Číny. Práce definuje Čínu, jako transitní i zdrojovou zemi. Cílem práce je analýza obchodu s lidmi v rámci Číny a role čínského státního aparátu v boji s tímto fenoménem. Práce nahlíží na strategie, které jsou použité v boji s touto kriminální činností.

Klíčová slova: obchod s lidmi, nucená práce, vykořisťování, prostituce, Čína, strategie, ochrana, trestní řízení, prevence, oběti, korupce

Vladík, Tomáš: *Analysis of the human trafficking in China*. Bachelor's thesis. Brno 2014

This Bachelor's thesis analyzes the human trafficking in China. Theoretical definition of human trafficking is the key to analyze its environment in China. The study defines China as a transit and also a source country. The aim is to analyze human trafficking in China and the role of Chinese government in fighting this phenomenon. This work looks at strategies which are used to combat this criminal activity.

Key words: human trafficking, forced labour, exploitation, prostitution, China, strategy, protection, prosecution, prevention, victims, corruption

Obsah:

1.	Úvod a cíl práce	7
2.	Materiál a metodika	9
3.	Literární rešerše	12
3.1	Obchod s lidmi jako organizovaný zločin	12
3.2	Skrytá populace.....	16
3.3	Důležitost mapování aktivit organizovaného zločinu.....	16
3.4	Zločinecké struktury provádějící obchod s lidmi	17
3.5	Obchodování se ženami a dětmi	17
3.6	Transnacionálnost problému:.....	18
3.6.1	Vzorový příklad	19
4.	Vlastní práce	20
4.1	Úvod do problematiky v rámci Číny	20
4.2	Nucená práce.....	23
4.3	Obchodníci s lidmi v Číně	24
4.4	Čínské ženy a děti jako oběti obchodu s lidmi	25
5.	Role státního aparátu	26
5.1	Klíčové představitelé v boji s obchodem s lidmi v Číně:	26
5.2	Trestní řízení, ochrana, prevence	27
5.3	Zhodnocení situace v letech 2001–2013.....	32
5.4	Vývoj schopnosti odhalovat případy související s obchodem s lidmi	36
5.5	Zhodnocení strategie na zlepšení situace nejchudších.....	37
5.6	SWOT analýza.....	40
6.	Diskuze a závěr	41
	Citace	43
	Seznam použitých zkratk	50
	Seznam tabulek	51

Seznam obrázků.....	51
Přílohy.....	52

1. Úvod a cíl práce

Obchod s lidmi patří mezi nejrychleji rostoucí kriminální činnosti. Problém s tímto fenoménem mají i vyspělé země, které nejčastěji slouží jako destinace obchodovaných osob. Závažnost problému tkví v tom, že se jedná o jev sociálně skrytý, který není dostatečně medializován a mnohé vlády ani nevyvíjí dostatečnou snahu o jeho potření. Vzhledem k mezinárodnímu zaměření činnosti obchodníků s lidmi se jedná o kriminální činnost, která se odstraňuje jen velice těžko, nutná je spolupráce na mezinárodní úrovni.

Oběťmi této kriminální činnosti nejsou pouze dospělí jedinci, ale i děti, které končí nuceny k sexuálním službám v nezletilém věku. Obchodovaní jedinci končí vykořisťování a mnohdy bez šance na shledání s jejich rodinami. Zachráněné oběti trpí dlouhodobými psychickými újmami a mnohdy i zdravotními problémy.

Dané téma jsem si zvolil, protože obchod s lidmi považuji za závažný problém současnosti, který není dostatečně medializován ani ve vyspělých zemích. Čína byla vybrána ke zkoumání z důvodu obecného povědomí o jejím nedodržování lidských práv a kontroverznímu soudnímu systému, který zvýhodňuje členy strany a jejich blízké. Země se navíc rozprostírá na velkém území. Tento faktor značně znesnadňuje možnost monitorování obchodu s lidmi.

Cílem práce je analyzovat obchod s lidmi v Číně a roli tamějšího státního aparátu ve snaze o eradikaci této kriminální činnosti. Konkrétně půjde o justiční represivní kroky proti obchodníkům, které zhodnotí počet ročně řešených případů ze strany čínské jurisdikce. Práce se vzhledem ke svému rozsahu nebude zabývat detailní analýzou veškerých strategických aspektů a reforem, ale pouze těmi stěžejními. Posouzen bude i vliv „push“ faktoru pro oběti, kterým je chudoba. Autor bude analyzovat, zdali Čína alespoň částečně snižuje špatnou situaci nejchudších obyvatel v regionu. Ke zhodnocení situace v Číně a úspěšnosti tamějšího státního aparátu si autor stanovil tři hypotézy.

Hypotéza 1 předpokládá, že obchod s lidmi v Číně je i nadále závažným problémem. K zodpovězení správnosti hypotézy či jejímu vyvrácení užije autor informace dostupné v TIP Reportech a 3P index hodnotící strategie zaměřené na boj s obchodem s lidmi.

Hypotéza 2 předpokládá, že je Čína díky legislativním úpravám schopna s postupem času objevovat a identifikovat více případů obchodu s lidmi. Sledovaným jevem tedy bude, jestli se Čína dokázala s postupujícím časem efektivně přizpůsobit k boji s obchodníky s lidmi. Ukazatelem k posouzení správnosti či nesprávnosti hypotézy v tomto směru bude počet odhalených a před soud předložených případů souvisejících s touto kriminalitou.

Hypotéza 3 předpokládá, že se Čína snaží vylepšit situaci nejchudších obyvatel. Za účelem potvrzení či vyvrácení této hypotézy bude užita komparace Giniho koeficientu a parity kupní síly jednotlivce na základě čínského HDP. Nakonec dojde ke komparaci Giniho koeficientu a procentuálního podílu počtu obyvatel, kteří se nacházejí pod hranicí chudoby.

2. Materiál a metodika

V teoretické části byla užitá metoda literární rešerše, a to převážně tuzemské a zahraniční literatury a internetových zdrojů. Z velké části se jedná o vlastní překlad a interpretaci z anglického jazyka, jsem si tedy vědom možných nedokonalostí v překladu.

Data pro analytickou část byla převzata z internetových statistických databází mezinárodních organizací a univerzit. Jedná se o Mezinárodní organizaci práce (ILO), Ministerstvo zahraničí USA (TIP Reporty 2000-2013), univerzitu Marburg (3P index 2000-2012), Evropskou unii, Světovou banku, Organizaci spojených národů a CIA Factbook.

K vyhodnocení hypotéz budou použity nástroje kvantitativního výzkumu, především pak empirická analýza a metoda dedukce. Pro zpracování škál u indexace a TIER ranků využiji ratingovou metodu včetně grafického zpracování, pro srovnání obou jevů užiji metodu komparace. V závěru vytvoří prostor pro diskusi aplikace dedukce a syntézy.

K zodpovězení první hypotézy autor použije data poskytnutá ve výročních zprávách Ministerstva zahraničí USA (TIP Reportů) a 3P index vycházející ze strategií zaměřených proti obchodu s lidmi.

TIP Reporty jsou hlavním diplomatickým nástrojem americké vlády. Existují za účelem zapojení zemí ze zahraničí do globálního boje s obchodem s lidmi. Zároveň se jedná o nejkompexněji sestavený zdroj informací zabývající se touto problematikou. Vláda USA užívá TIP Reportů k zavedení dialogů s ostatními státy, ve kterých se je snaží přimět k jejich angažovanosti v reformních aktivitách směřujících ke zlepšení strategií zaměřených na boj s obchodníky s lidmi a na pomoc obětem těchto zločinců. Jednotlivé státy získávají ohodnocení především na základě tří sledovaných kritérií. Jedná se o ochranu, prevenci a trestní stíhání. Hodnocení na škále TIER 1 až 3 obsahuje 4 položky, mezi TIER 2 a TIER 3 se ještě nachází TIER 2 WATCHLIST. Získání nejlepšího ocenění TIER 1 neznamena, že země nemá problémy s touto kriminalitou, ale že si je vědoma nutnosti řešení tohoto problému a vyvíjí patřičná opatření k jeho redukci a budoucí eliminaci. (state.gov 2013)

3P index vyhodnocuje 3 hlavní strategické aspekty užívané státem v boji proti obchodu s lidmi. Tyto strategie jsou založeny na požadavcích předepsaných Společností spojených národů v čl. 3 Protokolu o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi. Konkrétně se jedná o tyto tři aspekty: trestní řízení vůči pachatelům, prevenci obchodu s lidmi a ochranu obětí obchodu s lidmi. (economics-human-trafficking 2013) Každá ze tří oblastí je hodnocena na škále 1 až 5. Agregací všech tří položek vzniká úhrnný 3P index dosahující hodnot 3 až 15. Zisk ohodnocení 1 u každé z kategorií shodně znamená absenci dodržování stanovených kritérií. Hodnota indexu 5 se naopak přiřazuje zemi, která plně splňuje požadavky zadané protokolem. U úhrnného indexu pak tedy dosažení hodnocení 3 znamená, že daný stát selhal ve splnění všech měřených aspektů. Ohodnocení 15 získá země, která plně dodržuje předepsané normy u všech tří pozorovaných strategických aspektů. Databáze 3P indexu čítá 188 zemí a zahrnuje reporty od roku 2000 do roku 2012. (economics-human-trafficking 2013)

3P index byl vytvořen pod vedením prof. Dr. Seo Young Choové, promotérem se stala univerzita Georg-Augusta v německém městě Göttinge. Vývoj a vznik projektu dotovala Evropská unie, ta na genezi indexu poskytla 323 000 euro. Mezi partnery projektu patří UNICRI, IOM, nizozemská univerzita Tilburg a LSE ve Velké Británii. V současné době se na výzkumu aktivně podílí i Philippsova univerzita v Marburgu. (ec.europa.eu 2013)

K vytvoření 3P indexu se primárně užívají data získaná z výročních zpráv o obchodu s lidmi z Ministerstva zahraničí USA. Tyto dokumenty poskytují informace o všech třech zkoumaných faktorech (ochrana, prevence, trestní řízení). Jako dodatečné podklady slouží souhrnná hlášení o obchodu s lidmi vydávaná ze strany OSN. (3P Index Report 2012, str. 3)

Data vhodná k analýze třetí hypotézy autorovi poskytnou HDP v paritě kupní síly na osobu, Giniho koeficient a procentuální podíl počtu obyvatel, kteří se nacházejí pod hranicí chudoby (jedinci žijící za méně než 1,25 USD denně).

Hrubý domácí produkt na jednoho občana v PPP promítá kupní sílu obyvatel dané země. Sledovanými proměnnými jsou relativní náklady na živobytí a inflace dané země. (tradingeconomics.com)

Giniho koeficient zvaný také jako Giniho index, lze vyjádřit následující rovnicí: $G = (A - B) / A$. Čím je hodnota blíže k 0, tím se rozdělení důchodu domácností blíží absolutně rovnostářskému. V této situaci nejsou relativně příliš velké rozdíly v jejich důchodech. Koeficient blíží se k hodnotě 1 by poukazoval na stav absolutní nerovnosti. Společnost s vyšším Giniho indexem je charakteristická velkými rozdíly v příjmech jednotlivých domácností. (finance-management.cz 2013) Smysl aplikace Giniho koeficientu již zmiňuje třetí hypotéza.

3. Literární rešerše

3.1 Obchod s lidmi jako organizovaný zločin

V posledních desetiletích a především nyní v novém miléniu se obchod s lidmi stal rostoucím fenoménem po celém světě. Tato ilegální činnost porušuje lidská práva obětí, ohrožuje národní bezpečnost a zhoršuje funkčnost státních ekonomik, na jejichž území narůstá množství kriminálních aktivit a šedá ekonomika. (Belser 2005)

Obchodování s lidmi porušuje základní lidská práva, konkrétně například právo na život, na lidskou důstojnost a bezpečí, na ochranu proti mučení a krutému a ponižujícímu zacházení, právo na spravedlivé pracovní podmínky a na ochranu zdraví. Mezi nejčastější příčiny obchodu s lidmi patří ekonomické, sociální, kulturní a politické aspekty. (Cejp et al. 2006, str. 1–2)

Až do nedávné doby byl jedním z hlavních problémů řešení otázky obchodování s lidmi nedostatek shody na mezinárodní úrovni v rámci definice tohoto fenoménu. Navíc existovala nejasnost ve stanovení definice rozdílů mezi obchodováním, pašováním a nelegální migrací. (Institut pro kriminologii 2005, str. 69) Hlavní rozdíl mezi pašováním osob a obchodem s lidmi spočívá v tom, že cílem obchodníků s lidmi je dlouhodobé (doživotní) vykořisťování osob, zatímco pašeráci dostanou zapláceno a po přepravě ponechají zákazníka svému vlastnímu osudu. (ice.gov 2013)

První mezinárodně všeobecně uznávaná definice obchodování s lidmi je obsažena v čl. 3 Protokolu OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, který je součástí mezinárodní Úmluvy o nadnárodním organizovaném zločinu. Úmluva byla přijata v italském Palermu 13. prosince 2000. (mvcr.cz)

Obchodování s lidmi znamená „*najímání, přepravu, převoz, přechovávání nebo přijetí osob za účelem zneužívání za pomoci hrozby, použití síly nebo jiných forem donucení, za pomoci únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu bezbrannosti. Patří sem i předání nebo přijetí plateb či výhod za účelem získání souhlasu osoby mající kontrolu nad jinou osobou.*“ (UNITED NATIONS 2000, str. 2)

Interpol definuje tři základní typy obchodu s lidmi: za účely nucené práce, za účely sexuálního zneužívání, pro obchod s orgány. (Interpol 2013) Mezi další

související činnosti se řadí nedobrovolné sňatky, dlužní otroctví a nezákonné adopce. (state.gov, 2013)

Obchod s lidmi se mnohdy označuje za moderní otroctví. Ministerstvo zahraničí USA definuje tyto příklady moderního otroctví: nucená práce, "sex trafficking", dlužní otroctví, dlužní otroctví mezi migranty, nedobrovolné domácí otroctví, nucená dětská práce, děti zneužitě k vojenské službě nebo k "sex traffickingu", (state.gov 2013)

V současné době existuje 29.8 milionů lidí žijících v podmínkách moderního otroctví. Odhadované celosvětové zisky z vykořisťování obchodovaných osob se odhadují na 31,6 miliard USD ročně. Z toho 9.7 miliard USD (tedy 30,6 % z celku) připadá na region Asie a Pacifiku. (ILO 2013; UN.GIFT 2008, str. 2) Nejčastějšími oběťmi obchodu s lidmi jsou dospělé ženy, velký podíl nicméně připadá taktéž na děti, jak chlapce, tak dívky. Savona následně uvádí, že únosy dětí, sečteme-li kategorii chlapců a dívek, tvoří v globálním rámci téměř polovinu všech nahlášených případů. Únosy dospělých mužů skrze obchod s lidmi patří mezi méně časté jevy. (Savona 2007, str. 33)

Rekrutování obětí provádějí obě pohlaví. Na muže lákající své oběti pak statisticky připadá 52 % z celku a na ženy 42 %, zbylých 6 % tvoří kooperace obou pohlaví. V 54 % případů se oběť setkala s dotyčným jedincem, činícím nábor, poprvé v životě. Ve 46 % se jedná o oběti známou osobu. (UN.GIFT 2008, str. 2)

Obchodování s lidmi představuje komplikovaný problém, mající vztah k celé řadě oblastí a zájmů: migraci, organizovanému zločinu, pracovnímu trhu, prostituci, lidským právům, nerovným mezinárodním hospodářským vztahům, násilí na ženách, genderu atd. Všechny tyto aspekty se odrážejí ve strategiích, které přijímají nevládní, mezivládní a vládní organizace. V závislosti na tom, jak je problém definován, jsou pak navrhována různá řešení, tj. opatření k prevenci a potírání obchodování. Kupříkladu pokud je obchodování nazíráno jako důsledek chudoby nebo jako lidsko-právní problém, budou navrhovaná řešení jiná, než je-li obchodování převážně považováno za problém organizovaného zločinu nebo ilegální migrace. (Institut pro kriminologii 2005, str. 89)

Náhledů na problematiku obchodu s lidmi je tedy celá řada, nicméně jeden fakt vidí, jak vládní, tak i nevládní úředníci, vědci a představitelé mezinárodních organizací

stejně, jedná se o znatelný nedostatek dostupných spolehlivých údajů. (Kristiina Kangaspunta 2003, str. 1, UNITED NATIONS 2003, str. 78) S tímto problémem se nicméně potýká každý, kdo chce mapovat činnosti související s organizovaným zločinem, mimo obchodu s lidmi se pak jedná například o pašování zbraní a drog.

Strategie zabývající se bojem proti obchodu s lidmi užívají dva přístupy. První si klade za cíl redukci a následně eradikaci tohoto jevu a druhý se snaží o zlepšení situace obětí. Represivní strategie potírají ty jevy, které jsou zvláště navázány na obchodování, jako jsou organizovaný zločin a nelegální migrace a prostituce. Na druhé straně existují strategie, jejichž cílem je dát obchodovaným osobám či skupinám nástroje pro vlastní živobytí, které vedou k hledání vlastních řešení, zlepšování životních a pracovních podmínek a rozšiřování možností, posilování práv a zvyšování kontroly nad vlastním životem. Zvláštní důraz musí být tedy kladen na úpravu a zlepšení těchto bodů: ochrana základních lidských práv obětí, pracovní a imigrační práva, ochranu zdravého vývoje dětí a taktéž redukce chudoby v nejméně vyspělých regionech. Nejvíce účinným nástrojem v boji proti obchodu s lidmi je následně kombinace obou typů strategií. (Institut pro kriminologii 2005, str. 89; UNODC, str. 12)

Příčiny obchodu s lidmi tvoří četný komplex. Z pohledu překupníků se jedná o způsob, jak rychle získat velký zisk po vložení minimálních počátečních nákladů. Motivačním faktorem v mnoha zemích je taktéž nedostatečné trestní stíhání tohoto problému. Tresty za obchodování s lidmi bývají nižší než za obchod s drogami. Faktory působící na oběti bývají nejčastěji chudoba, rozpad rodiny, násilí a ozbrojené konflikty, nucený odsun a genderová předpojatost. (Facts About Human Trafficking 2012)

Vlivy působící na oběti můžeme následně rozdělit na „push“ a „pull“ faktory. Hlavní roli v rámci „pull“ faktorů hrají média, která zobrazují bohaté a vyspělé země a s tím i vidinu dostupného lepšího života. Jako „push“ faktory uvádí Šárka Blatníková chudobu, vysokou nezaměstnanost, válečné konflikty, nedostatek příležitostí pro vzdělávání, malou naději na blízkou změnu ve společenských podmínkách země ruku v ruce s politickou nestabilitou. (Šárka Blatníková 2010, str. 20)

Sběr dat týkajících se obchodu s lidmi mají efektivnější rozvinuté země oproti těm rozvojovým, potvrzuje to i zpráva Organizace spojených národů zmiňující, že vyspělé státy dodávají větší množství relevantních informací. Získaná data se třídí do tří různých sekcí, jedná se o zemskou zprávu (zmiňuje globální destinace obětí-

z/odkud/kam/přes), informace o obětech (národnost, pohlaví a věk), poslední kategorii tvoří informace o konkrétních užitých přepravních cestách v daném regionu. (UNITED NATIONS 2003, str. 84) Získání a následné zpracování obdržených dat posléze poskytuje důležitý zdroj informací pro tvorbu aplikovatelných teorií, potažmo politických a strategických opatření.

Mezinárodní organizace práce (dále jen ILO) se zabývá problematikou nucené práce. Definice nucené práce předpokládá existenci dvou základních podmínek. Práce nebo služba musí být vymáhána pod pohrůzkou trestu a musí být splněna podmínka nedobrovolnosti. (La Strada 2006, str. 9)

ILO rozlišuje tři základní typy nucené práce a to:

1) nucená práce využívaná státem či ozbrojenými silami, jež zahrnuje nucené veřejně prospěšné práce a nucenou práci vězňů.

2) Nucené komerční sexuální vykořisťování, které zahrnuje ženy, děti i muže, kteří byli soukromými subjekty přinuceni k prostituci či k jiným formám komerčního sexuálního vykořisťování.

3) Nucenou práci za účelem ekonomického vykořisťování, jež zahrnuje veškerou nucenou práci využívanou soukromými subjekty či společnostmi v jiných sektorech než je sexuální průmysl. Tato kategorie zahrnuje nucenou práci v zemědělství, průmyslu, službách a v nelegálních aktivitách (Bales, Trodd, Williamson 2009, str. 34).

ILO následně identifikuje těchto šest indikátorů nucené práce:

- * Fyzické nebo sexuální násilí či jeho hrozba
- * Omezení svobody pohybu
- * Dlužní otroctví
- * Zadržování odměny za práci nebo odmítnutí vyplacení odměny
- * Zadržování cestovních nebo jiných identifikačních dokladů
- * Vyhržování udáním příslušným orgánům (ILO 2005, str. 18).

V současné době se stalo oběťmi nucené práce téměř 21 milionů lidí. Z toho připadá 11,4 milionu na ženy a dívky a 9,5 milionu na muže a chlapce. Mezi nimi existuje 4,5 milionu jedinců, kteří se stali oběťmi sexuálního zneužívání. K roku 2009 byl uváděn celkový počet obětí na 12,5 milionu. Nárůst o 8,5 milionů osob nám ukazuje, že se množství lidí zneužívajících nucenou práci ke svému zbohatnutí zvyšuje, místo aby se snižovalo skrze působení vlád, 2 miliony osob dokonce končí využíváno právě vládou. (ILO 2013; mvcv 2010)

3.2 Skrytá populace

Obchodování s lidmi je velice rozšířený kriminální jev a velmi mu prospívá, že je zločinem sociálně skrytým a většinou mu není věnován dostatek pozornosti ze strany státních orgánů a veřejnosti. (Shelley 2010, str. 83–111) Taktéž Savona označuje obchod s lidmi za problém nezjistitelných rozměrů. Následně uvádí, že veškerá získaná data podléhají fluktuaci. (Savona 2007, str. 57)

Důvodů nelehkého získávání dat a odhalování tohoto organizovaného zločinu a jeho obětí i pachatelů je mnoho. Velkou roli mezi nimi hraje i nedostupnost a skrytost dané populace unesených jedinců. Maggy Lee uvádí, že se do takzvané „skryté populace“ nicméně neřadí jen oběti, ale i další subjekty, konkrétně překupníci a jejich klienti. Oběťmi spadajícími do této kategorie jsou nečastěji ženy donucené k prostituci, děti nucené k žebrání a muži, kteří musí pracovat na nelegálních staveništích. (Lee 2007, str. 68)

Získat přístup ke skryté populaci je pro vědce velmi obtížné. Její členové se dají identifikovat jen s velkými obtížemi. Mnohdy se následně setkáme s jejich nevolí spolupracovat. V případě pachatelů a jejich zákazníků, tedy nemorálních jedinců, se to dá očekávat, nicméně mnohdy nezískáme informace ani od obětí samotných. Důvody mohou být strach, nedůvěra v okolí, neochota obětí přiznat skutečnost, že se staly oběťmi. Spočítat a komplexně charakterizovat tuto populaci je tedy nemožné, vždy se setkáme jen se špičkou ledovce. (Lee 2007, str. 68)

3.3 Důležitost mapování aktivit organizovaného zločinu

Dokumentace a výzkum problematiky spojené s obchodováním s lidmi je vitální, protože získaná data a vytvořené propočty nám napomáhají zodpovědět tři hlavní otázky. Jak státy a vládní úřady určí množství prostředků na boj proti tomuto

organizovanému zločinu? Jaký přístup by měly země zvolit v rámci veřejné politiky a právní agendy k potření obchodu s lidmi? Jakým jiným způsobem zhodnotíme výsledky našeho úsilí o prevenci a následnou eliminaci tohoto jevu v časovém horizontu? (Savona 2007, str. 58–59)

Odpovědi na tyto otázky následně podle Savony poskytují metody na výpočet transparentních odhadů. První metoda se zakládá na strategii spočívající ve stanovení takzvaných rizikových faktorů a jejich aplikaci na dané specifické populace. Tato metoda měří rizika namísto rozsahu. Primárními ukazateli jsou genderová vyspělost, index vnímání korupce, index příjmové nerovnosti, míra nezaměstnanosti, zmapované migrační zóny, známá míra organizovaného zločinu v dané oblasti, schopnost a připravenost policejních složek. Po vyhodnocení těchto faktorů v závislosti na jejich důležitosti a vlivu ve specifických regionech následně dostaneme transparentní průběžný odhad počtu osob nacházejících se v ohrožení obchodem s lidmi. Druhá metoda se zaměřuje na analýzu rozsahu obchodu s lidmi skrze užití známých případů k promítnutí prostoru množin těch neznámých. Na základě zjištěných informací u známých případů tedy odhadneme velikost hledaného neznámého celku. Užita jsou data získaná z mapování trestných činů spojených s obchodem s lidmi a z rozhovorů s oběťmi a policií. (Savona 2007, str. 59)

3.4 Zločinecké struktury provádějící obchod s lidmi

Patří sem, byť v malé míře, individuální „podnikatelé“, kteří pašují jednotlivce (nejčastěji ženy a děti), aby je následně sami zneužívali v zemi určení. Dále narazíme na malé skupiny pašeráků a obchodníků s lidmi, kteří spolupracující mezi sebou, jejich činnost se omezuje ve většině případů nejvýše na dvě země. Vysokou míru organizace a komplexnost svých činností ve více sférách ilegálních aktivit vykazují střední a velké podniky. Ty svoji působnost zaměřují na více zemí. Na vrcholku hierarchie následně stojí vysoce sofistikované organizace, které jsou schopny zajišťovat přepravu přes řadu zemí i kontinentů, patří sem především čínské triády a japonská jakuza. (Globalizace a globální problémy 2006, str. 45–46)

3.5 Obchodování se ženami a dětmi

Obchodování s lidmi a konkrétně se ženami za účelem sexuálního vykořisťování je v současnosti závažným globálním problémem. Obchodování se ženami za účelem

prostituce patří mezi nejčastější formy organizovaného zločinu, hned po obchodu s drogami a se zbraněmi. (dohledat zdroj) Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) uvádí, že se každoročně zvýší počet obětí obchodu s lidmi z řad žen přibližně o 500 000. Organizace Live58 uvádí, že počet dětských obětí obchodu s lidmi v současnosti může dosahovat až 13 milionů. V rámci prací zahrnujících sexuální zneužívání připadá na děti až 21% z celkového počtu, každou pátou obětí je tedy dítě. (Facts about Human Trafficking 2012, live58.org 2013)

Nejčastěji jsou ženy vylákány do ciziny skrze nabídky práce na pozice barmanek, servírek, uklízeček a au pair. Jedná se především o dívky z chudých rodin v regionech s vysokou mírou nezaměstnanosti. Jakmile dorazí na místo určení, tak jsou připraveny o všechny cestovní doklady a následně se stávají oběťmi nucené prostituce. Oběťmi bývají velmi mladé ženy, mnohdy i děti, které překupníci drží v zajetí o hladu a v nelidských podmínkách. Jako donucovací nástroje používají obchodníci s lidmi v těchto případech bití a znásilňování. Často dochází k transportování z místa na místo, oběti následně kompletně ztratí povědomí o tom, kde se nacházejí. (Savona 2007, str. 55)

Seo-Youngová, Dreher a Neumayer (2013) se zabývali vlivem legalizování prostituce na zvýšení obchodování s lidmi. Práce zohledňuje dva faktory. První vede k navýšení obchodu s lidmi skrze legalizování prostituce. Druhý, jenž lze chápat jako substituční efekt, má vliv na pokles poptávky po podloudně obchodovaných ženách, preferovány jsou v tomto případě prostitutky mající legální status. Výsledkem výzkumu, který sledoval 150 zemí, bylo zjištění, že legalizování prostituce má větší vliv na podporu obchodu s lidmi a jeho růst a převažuje nad nastanuvším substitučním efektem.

3.6 Transnacionálnost problému:

Rozmach obchodu s lidmi lze zaznamenat v průběhu devadesátých let, kdy došlo k pádu socialistického bloku, k zavedení ekonomiky volného trhu, ke změně společenských poměrů a lidé mohli začít svobodně cestovat. Ve stejné době však začal i nárůst sociálně patologických jevů, především zneužívání drog a prostituce. Pád Sovětského svazu a transformace společnosti tedy umocnily potíže s obchodem s lidmi. (Shelley 2010, str. 30) Pád železné opony měl vliv nejen na postupný nárůst obchodování s lidmi mezi Evropou a Ruskem. Otevřel se trh i pro Asii. Například ruští

obchodníci s lidmi v současné době poskytují Číňanům nucené nevěsty. (TIP Report: China 2013) Dostupnosti evropského trhu zase využili obchodníci s lidmi z Číny, její občané patřili (během let 2008 a 2010) v rámci počtu obětí, které nemají občanství členských zemí EU, na druhé místo za Nigérii. Roku 2009 v této nelichotivé statistice předběhla Čínu ještě Brazílie. (eurostat 2013, str. 55)

Shelley konstatuje, že všechny země v Asii mají znatelné problémy s obchodem s lidmi. A to i přes obrovské náboženské, politické a ekonomické rozdíly, které mezi nimi panují. (Shelley 2010, str. 30) Oběti obchodu s lidmi se domů navrací psychicky zhroutené a se zdravotními problémy. V Asii pak často končí ženy a dívky drogově a alkoholově závislé. (Shelley 2010, str. 62)

Trendy v obchodování s lidmi v regionu východní Asie se zabývala Leeová (2005). Jeden z modelů srovnává diversifikaci portfolia, tedy za jakými účely jsou oběti prodávány. Komparovány byly Čína, Japonsko a Jižní Korea. Výsledek u Japonska a Jižní Koreji prokázal jasnou dominanci v sektoru sexuálního průmyslu. U Japonska se Severní Koreou se o něj jednalo v 25 z 29 a v 25 z 28 případů. U Číny se nicméně objevilo poměrně rozličné spektrum. Ve zkoumaném vzorku 34 případů jich připadalo 14 na sexuální průmysl, 9 na obchod s nucenými nevěstami, 6 ke dlužnímu otroctví, 3 k nelegální adopci a 2 na domácí otroctví. (Lee 2005, str. 176)

3.6.1 Vzorový příklad

Ženy využívající obchod s lidmi ke své obživě existují po celém světě, nicméně jen z Číny pocházela žena, která stála na samém vrcholu mezinárodně působící zločinecké organizace. Jing Ping Chenová více známá jako Sister Ping organizovala ze svého sídla v USA přepravy lidí z Číny po celém světě v obrovském měřítku. Před tragédií spojenou s pašeráckou lodí Golden Venture na východním pobřeží USA řídila Jing Ping Chenová úspěšné kriminální impérium s výdělky milionů dolarů a s aktivitami na několika kontinentech. Se Sestrou Ping spolupracovali zločinci z Fuk Ching Gangu, ti působili i jako vymahatelé v případě, že oběti neplatily včas. Po dopadení v Hongkongu, kde se schovávala po útěku z USA, byla předána americkým úřadům a odsouzena na 35 let odnětí svobody. (Shelley 2010, str. 88; fbi.gov 2006) Problematikou spojenou s tímto případem se zabýval i investigativní novinář Patrick Radden Keefe, který na základě rozhovorů s policejními činiteli a oběťmi následně sepsal knihu *The Snakehead*.

4. Vlastní práce

4.1 Úvod do problematiky v rámci Číny

Obchodování s lidmi v Číně patří mezi velmi časté jevy. Země slouží jako zdroj obětí k vývozu do zahraničí i jako destinace pro oběti z ciziny. Vůbec nejčastěji se setkáme s přepravou ryze v rámci čínských provincií. Obchodováno je s muži, ženami i dětmi. Oběti v nejvíce případech končí využívány k nucené práci nebo sexuálně vykořisťované. Ve značné míře dochází i k obchodování se ženami za účelem nucených sňatků. Využity k tomuto nelegálnímu obchodování bývají Číňanky i ženy ze zahraničí. Čínská vláda sice nesplňuje minimální standardy stanovené v TPVA, ale vyvíjí znatelnou snahu v boji proti obchodu s lidmi. Zákon zakazuje obchodování se ženami. Tresty za obchodování se třemi a více osobami mají stejnou klasifikaci, jako je tomu u znásilnění. (TIP Reporty 2001–2013)

Čínské ženy vylákané do ciziny překupníci nejčastěji oklamou přísliby legitimního zaměstnání, místo toho však končí sexuálně vykořisťované v sousedních asijských zemích, Africe, Evropě, Severní Americe a na Blízkém východě. Muži zneužití k nuceným pracím působí v největší míře v Evropě, Jižní Americe a na Blízkém východě. (Trafficking in Persons Report 2005, str. 84–85; Laczko 2005, str. 167–170)

Obchod s lidmi uvnitř Číny v rámci rurálních oblastí probíhá za účelem poskytnutí manželek a synů rolníkům s nízkým až středním příjmem. Ve městech se pak nejčastěji setkáme s nucenou prostitucí. Děti často končí mimo nedobrovolné prostituce a prodeje rolníkům také u nucených prací v dolech nebo musejí žebrať. Ve městech i vesnicích následně tvoří významný problém korupce. Státní činitelé se mnohdy nechají nejen uplatit k přehlédnutí případů obchodu s lidmi, ale často taktéž přednostně poskytují zločincům informace o blížících se policejních akcích a podobně. (TIP Report 2010, str. 113; TIP Report: China 2013)

V celosvětovém měřítku zločinci pašují a prodávají čínské oběti v Malajsii, Barmě, Japonsku, Severní Americe, Austrálii, Filipínách a Taiwanu. Tyto osoby pak končí sexuálně zneužívané nebo v dlužním otroctví. V případě dlužního otroctví pak splácí svoje závazky nejčastěji skrze práci v cukrárnách a restauracích. Do Číny dováží

obchodníci s lidmi oběti z Barmy, Severní Koreje, Vietnamu, Laosu a Ruska kvůli nucené prostituci a sňatkům. (TIP Report: China 2013)

Roku 2009 bylo zadrženo 19 z 20 nejhledanějších obchodníků s lidmi. Společně s tímto úspěchem se Čína více angažovala ve stíhání kriminálních syndikátů zapojených do obchodu s lidmi. Policie během tohoto roku učinila rozsáhlá terénní šetření mezi občany za účelem odhalení obětí tohoto organizovaného zločinu. Konkrétní důsledky těchto úkonů nicméně zůstaly neznámé. (TIP Report 2010, str. 113)

Ve sledovaném období 2008–2009 se do Číny podloudně dostávali občané z Vietnamu, Ruska, Severní Koreje a Barmy. Zdrojovými oblastmi pro interní obchod s lidmi byly především čínské provincie Guizhou, Henan a Yunnan. Lidé z Číny pak směřovali do Thajska, Malajsie, Afriky, Evropy a USA. Cílovými destinacemi uvnitř Číny se staly Fujian, Guangdong, Shandong a Henan. Z těchto informací plyne, že na území Henanu tedy probíhá nejen rekrutování, ale zároveň i zneužívání občanů. Zmíněné provincie očividně nejsou státem dostatečně hlídány, důležitou roli hraje i jejich finanční zázemí a především korupce státních úředníků, kteří nejsou pod patričním dohledem. Existence obchodu s lidmi v těchto regionech může být nicméně podmíněna i dalšími faktory. V tomto směru osobně považuji za stěžejní důvod geografickou polohu ve 2 z výše jmenovaných oblastech. A to sice v přímořských oblastech Fujian a Guangdong. Motivací obětí může být vidina ulehčeného budoucího vycestování ze země, potažmo předpoklad úspěšnějšího způsobu obživy v přístavních městech. (SIREN 2010, str. 7)

Hlavními „push“ faktory v rámci Číny jsou dle SIREN: ekonomická nerovnost mezi regiony, chudoba, nedostatečně vyvinutý systém sociálního zajištění a nerovnost pohlaví. Migrace Číňanů probíhá převážně za účelem domnělého zlepšení jejich životních podmínek a kvůli snaze zvýšit množství pro ně dostupných příležitostí k seberealizaci. Společně s rodinou cestuje přibližně 20 milionů dětí, 58 milionů dětí z vesnic nicméně zůstává opuštěno, zatímco se jejich rodiče vydají hledat práci ve městech. Bez rodiny a mnohdy s velmi limitovanými prostředky se tito mladí jedinci stávají lehce obětmi podvodníků a začíná tak jejich vykořisťování. (SIREN 2010, str. 7–8)

Obr. 1: Provincie s největším podílem na obchodu s lidmi k roku 2007

Zdroj:

<http://www.unicef.cn/en/index.php?m=content&c=index&a=show&catid=207&id=910>

Během let 2009 a 2010 vzrostla míra nucené prostituce, vynucené práce i žebření a krádeží. Zvýšilo se i množství násilných trestných činů. Novodobě přichází i trend lákání nezletilých dívek k prostituci prostřednictvím internetu. Závažnost tohoto problému tkví ve faktu, že má Čína nejvíce uživatelů internetu na světě. (SIREN 2010, str. 8) Ruku v ruce s užitím moderních technologií přišlo i sofistikovanější a komplexnější plánování činností zločineckými strukturami. Následně dochází i ke snížení průměrného věku obětí, podíl na tom mělo navýšení počtu obchodovaných nemluvňat mladších jednoho měsíce. Nahlášeno bylo i častější zneužívání a sexuální vykořisťování mladých dívek. (SIREN 2010, str. 8) Konkrétní čísla nicméně čínská vláda neposkytla, dostáváme se tak opět k jedné z mnohokrát kladených výtek v TIP

Reportech, která vyčítá Číně nedostatečné poskytování patřičně roztříděných a konkrétních informací.

4.2 Nucená práce

Nucené práce ve vězeních a pracovních táborech patřily v Číně až do letošního roku k častým jevům. Mezinárodní právo stanovuje, že práce vězňů není klasifikována, jako nucená práce v případech, kdy jsou vězni odsouzeni soudem a daná práce pak probíhá pod dohledem státních autorit. Nicméně v Číně i nadále přetrvávají případy, kdy vězni nebyli odsouzeni soudem, a přesto nastoupili k výkonu trestu. Pokud tito jedinci skončí nasazení k práci, pak se jedná o práci nucenou. Za tuto práci následně mnohdy nedostávají odměny a v případě nesplnění kvót jim hrozí fyzické tresty. (productsofslavery 2013, TIP Report: China 2013)

Vláda pokračovala v zachovávání podmínek moderního otroctví v nejméně 320 státem řízených institucích skrze programy převýchovy pomocí práce i během roku 2012. Oproti tomu oběti obchodu s lidmi měly možnost získat odbornou pomoc pouze v sedmi státních zařízeních. Neziskové organizace taktéž hlásí případy nucené práce ve státem řízených centrech pro léčbu drogově závislých. (TIP Report: China 2013)

Na území Číny se v rámci nucené a dětské práce vyrábí tyto produkty: umělé květiny, vánoční dekorace, dětské hračky, elektronika, zábavní pyrotechnika, obuv, oděvy, textil, cihly a hřebíky. K výčtu aktivit souvisejících s touto problematikou ještě patří nucená práce v uhelných dolech a sběr bavlny. Palírny cihel a uhelné doly představují pro tamější pracující dělníky zdravotní rizika. Zločinci zneužívají laxních pracovních prověrek ze strany státních orgánů. (products of slavery 2013)

K nucené práci byli v roce 2012 využiti i studenti v takzvaných pracovních studijních programech. Mladí lidé končili v důsledku těchto programů, donuceni nezištně pracovat například v továrnách. Zneužívání bývají dokonce i mentálně postižení, 11 těchto pracovníků osvobodili policisté z myčky aut ve městě Tianjin. Poškození ve výpovědích následně uvedli, že nedostávali plat a stávali se často oběťmi fyzického násilí. Že nešlo o jediný případ, potvrzuje například i TIP Report z roku 2010, který uvádí zneužívání 32 mentálně hendikepovaných pracujících v palírnách cihel v provincii Anhui. (TIP Report 2010, str. 113; TIP Report: 2013)

Do Číny putují oběti z řad žen a dětí pocházejících z Barmy, Vietnamu, Laosu, Singapuru, Mongolska, Severní Koreje, Ruska a dalších zemí Evropy, Afriky a obou Amerik. Nejčastěji končí nuceny k prostituci a podřadným pracím. V rámci obchodu s Číňany se větší část případů vztahuje na území Číny. Mnoho obětí nicméně končí i v zahraničí. Hlášeny jsou případy málo a středně kvalifikovaných čínských pracovníků, kteří dobrovolně migrují do dalších zemí za účelem získání práce v uhelných dolech, salonech krásy, staveništích a panských rezidencích, ale následně se ocitají v situaci odpovídající dle definicí nucené práci. Mezi prostředky určených k donucení těchto migrantů patří zadržování pasů a ostatních osobních dokladů, zadržování plateb, fyzické násilí, sexuální zneužívání a výhrůžky. Velkému riziku se tyto lidé vystavují již během domlouvání přepravy. Velmi vysoké poplatky za převoz, které se mnohdy blíží až 70 000 USD, zvyšují náchylnost čínských migrantů k dlužnímu otroctví. (TIP Report: China 2013)

4.3 Obchodníci s lidmi v Číně

Obchodníci s lidmi a pašeráci se v Číně označují jako „snakeheads“. Jedná se o gangy převážející lidi do dalších zemí. Jejich nejčastějšími destinacemi se stává USA, Japonsko, Velká Británie a západní část Evropy obecně. Osoby podloudně přepravované v Číně označují jako „man-snakes“, lidé, kteří řídí jejich přesuny, tedy získali přízvisko snakeheads (head of (man-)snakes). Praktiky této skupiny mnohdy zahrnují oklamání, donucování a násilí, pašeráctví jako takové tak po aplikaci těchto prostředků přechází v obchod s lidmi. Většina těchto pašeráků sídlí a koordinuje svoji činnost v čínské provincii Fujian. (urban dictionary 2006; Shelley 2010, str. 95)

Vedení „snakeheads“ má kontrolu nad celým procesem přepravy lidí od začátku cesty až po místo určení. Jako příklad uvádí The Guardian pašování lidí z Číny do Velké Británie, během něhož mají čelní představitelé „snakeheads“ rozmístěné kontakty nejen v Číně a Velké Británii, ale následně i na každém místě dočasného zastavení během cesty. (The Guardian 2003)

Zhang také upozorňuje na existenci dichotomie mezi velkými a malými skupinami „snakeheads“. Tyto dvě skupiny nejsou mezi sebou v přímém nadřazeném stavu. Větší a sofistikovanější vedené skupiny těchto obchodníků s lidmi se většinou pohybují na území cílového státu a zajišťují díky svým kontaktům snadný průběh celé operace. Naopak malé a méně významné skupiny „snakeheads“ působí výhradně na

území Číny, kde se přes osobní známosti snaží získat další zájemce o převoz do jiného státu, jedná se tedy především o aktivity spojené s rekrutováním. (Zhang 2008, str. 23–24)

Na území Číny působí především tamější triády, americká odnož triád tongové a japonská jakuza. Tyto gangy příležitostně spolupracují a dohromady koordinují množství ilegálních činností, mezi nimi i pašování lidí a nucenou prostituci. (Shelley 2010, str. 147–162)

4.4 Čínské ženy a děti jako oběti obchodu s lidmi

V přepravě a prodeji napříč Čínou a v zahraničí hrají klíčovou roli již zmíněné nadnárodně působící zločinecké syndikáty. K prostituci zneužívají ve městech i nezletilé dívky a to dokonce i ve věku pod 14 let. Do obchodu s nimi bývají zapleteni i vládní úředníci a významní podnikatelé. Dlouhodobé aplikování politiky jednoho dítěte a preferování mužských potomků z důvodu kulturních zvyklostí země vytvořily v Číně problematický rozdíl v poměru mezi pohlavími. Na 100 dívek připadá 118 chlapců. V důsledku vzrostla poptávka po obchodu se ženami ze zahraničí. Tyto ženy končí jako nucené nevěsty pro čínské muže nebo nedobrovolně pracující v erotických klubech a veřejných domech. (TIP Report: China 2013)

Zvýšené poptávky po manželkách využívají i ženy ze Severní Koreje. Především ty, které chtějí uniknout tamějšímu režimu. Následně se mnohokrát ani nejedná o případy obchodu s lidmi, ale o dobrovolné přestoupení hranic za pomoci pašeráků, kteří své zákazníky přepraví a následně ponechají svému osudu a již je nijak nevykořisťují. Problém spočívá v tom, že i tyto ženy, které se dostaly do Číny dobrovolně a chtějí zde zůstat v pro ně prospěšném manželství, vláda automaticky považuje za oběti obchodu s lidmi. Čínští předáci tak následně pokračují v zadržování a násilném vyhošťování žen zpět do Severní Koreje. Tyto ženy po návratu do vlasti čelí vysokým trestům, v některých případech i trestu smrti. (TIP Report: China 2013)

5. Role státního aparátu

Tato kapitola zmapuje činnost čínských vládních složek na strategické rovině. Sledovanými faktory budou: zapojené mezinárodně působící organizace (specializované organizace OSN, NGOs), implementované právní nástroje, smlouvy a pokyny zaměřené na boj s obchodem s lidmi, 3P složky. Proběhne taktéž analýza hypotéz. Na konci kapitoly zhodnotí silné a slabé stránky Číny SWOT analýza.

5.1 Klíčoví představitelé v boji s obchodem s lidmi v Číně:

V Číně se zabývají bojem s obchodníky s lidmi tato ministerstva: Ministerstvo státní bezpečnosti, Ministerstvo pro lidské zdroje a společenskou bezpečnost, Ministerstvo občanských záležitostí. Ministerstvo státní bezpečnosti utváří strategie, vede trestní řízení, zajišťuje ochranu obětí a snaží se o prevenci výše zmíněné kriminální činnosti. Ministerstvo občanských záležitostí poskytuje ochranu obětí skrze služby azylů a nastavení sociálního zajištění. Ministerstvo pro lidské zdroje a společenskou bezpečnost pracuje na zlepšování právních norem a předpisů, které mají za účel chránit práva a zájmy žen a dětí. (SIREN 2010, str. 12) Do výzkumu strategií a definicí spojených s činností obchodníků s lidmi jsou zapojeny i vysoké školy. Konkrétně pak: Univerzita v Pekingu, Čínská akademie sociálních věd, akademie sociálních věd v Yunnanu, Guangxi a Zhejiangu. Univerzita Yunnan.

Číně se podařilo navázat spolupráci zaměřenou na boj proti obchodu lidmi s těmito organizacemi spadajícími pod OSN: ILO, UNDP, UNESCO, UNIAP, UNICEF, UNIFEM, IOM. (SIREN 2010, str. 12) Za vitální považují především spolupráci s ILO, IOM a UNIAP. Tyto organizace se zabývají nucenou prací, ilegální migrací a tvorbou databází, které poskytnou validní informace pro tvorbu strategií zaměřených proti obchodu s lidmi do budoucna. Důležitou roli, ale pochopitelně hrají všechny výše zmíněné organizace.

Z řad NGOs, jejichž zaměření přispívá k boji s obchodem s lidmi, působí v Číně: Zachraňte děti, Světová vize, Babybackhome, CANGO & CARITAS Australia a GAD Yunnan. (SIREN 2010, str. 12) Angažování pouze pěti poboček, vezmeme-li v potaz rozlohu země a množství jejích obyvatel, považují za nedostatečné. Sídlo v Číně nemá například ani známá Amnesty International. Vhodnost účasti této organizace zmiňují vzhledem k jejím snahám o dodržování lidských práv (především u žen) a trvání na

patřičném potrestání firem, které zneužívají své pracovníky k nucené práci. Za důvod neúčasti dobrovolníků z řad této NGO lze pravděpodobně považovat další bod jejího programu, kterým je svoboda projevu. Tady bohužel naráží na odpor Číny, která už dlouhodobě trpí potížemi s dodržováním lidských práv a k odsouzení jednotlivce může dojít právě i na základě ústního či psaného projevu. (Amnesty International 2013)

Mezi klíčové právní nástroje, smlouvy a pokyny, které se týkají boje proti obchodování s lidmi v Číně, patří: Pracovní právo; Ustanovení o zákazu dětské práce; Návod k trestání činů spojených s obchodem s ženami a dětmi na základě daných zákonů; Realizace plánu 29 členů IMOAT (Inter-Ministerial Office Against Human Trafficking), Plán na pomoc dětem donucených k žebrání a tuláctví; COMMIT (Coordinated Mekong Ministerial Initiative Against Trafficking) memorandum o porozumění s cílem spolupracovat proti obchodu s lidmi v mekongském subregionu; Národní plán zaměřený na boj proti obchodu s ženami a dětmi (NPA); Provinční, prefekturní a komunální plán na implementaci NPA. (SIREN 2010, str. 8)

5.2 Trestní řízení, ochrana, prevence

TIP Reporty z let 2001–2002 zmiňují pouze minoritní informace k problému. Vesměs se jedná pouze o destinace a konstatování, že Čína nesplňuje základní ustanovení, ale vyvíjí snahu na zlepšení (databáze DNA obětí, školení od Interpolu atd.). (TIP Report: 2001, str. 40; TIP Report 2002, str. 41) Je poznat, že Ministerstvo zahraničí USA tyto zprávy teprve začínalo sestavovat a potýkalo se s v řešerši již zmíněnými problémy v mapování obchodu s lidmi (špatná dostupnost dat, skrovné databáze, skrytost populace atd.) Roku 2003 jsou poprvé přidány položky: trestní řízení, ochrana obětí a prevence obchodu s lidmi. (TIP REPORT 2003, str. 48) Až do roku 2005 nicméně získáváme pouze strohá konstatování. Například je mapována spolupráce Číny s UNICEF. Od roku 2004 Čína nicméně konečně započala poskytovat data související s před soud postavenými případy. Jedná se nicméně o souhrn za roky 2001-2003, data nejsou rozříděna rok od roku. Za tříleté období se čínské soudy zabývaly 20360 případy, zatčeno bylo 22018 obchodníků s lidmi. (TIP Report 2004, str. 93) Další roky již obsahují detailnější informace a autor se jim bude věnovat podrobněji.

Sledovány budou tři klíčové faktory: trestní řízení, ochrana obětí a prevence obchodu s lidmi. Žádná z těchto položek neobsahuje problematiku, která by mohla být vyřešena během jednoho roku, mnohdy ani během několika let. V TIP Reportech se

tedy mimo událostí typických pro daný rok mnohdy několik let objevují stejná hodnocení, informace a výtky. Autor proto vždy ke každé položce vybere pouze stěžejní události a reformy. Léta, která nebudou zmíněna, neobsahovala zavádění nových klíčových postupů a podobně.

Trestní řízení:

Čínské zákony obsahují tyto paragrafy zabývající se postihem obchodu s lidmi: 134, 238, 244, 262, 321, 358. (UNIAP 2010, str. 9) TIP Report z roku 2013 definuje 2 z nich, jako nedostatečně formulované. Paragraf 240 zakazuje unášení a prodej žen a dětí, ale již nedefinuje koncepci těchto jevů. Paragraf 244 zapovídá nucenou práci, nicméně již nespecifikuje, zda mezi oběti „traffickingu“ patří i děti ve věku pod 18 let i v případě, že nebylo užito násilí. (TIP Report: China 2013)

Vrchní soud pořádá každoroční výcvikové kurzy zaměřené na problematiku obchodu s lidmi a strategie užívané k jeho potření. Místy konání nejčastěji bývají provincie s nejvyšší mírou nahlášeného obchodování s lidmi. Poslední reportem zmíněný výcvik se konal v červenci 2012 v provincii Yunnan a účastnilo se ho více než 300 soudců.

Nejasné zůstává, jestli zákony zakazují užití donucovacích prostředků, které nezahrnují násilí. Jedná se o praktiky spojené s peněžním vydíráním a výhrůzkami o nactiutrání a zhoršení pověsti v okolí. Během roku 2012 vláda podnikla rozsáhlý policejní zákrok proti obchodníkům s lidmi, vystopováno bylo přibližně 10 000 skupin „traffickerů“, v důsledku čehož policie zatkla a uvěznila přes 80 000 domnělých podezřelých. Vzhledem k legislativně nedostatečně vymezenému oddělení kriminálních činností spojených s pašováním lidí, dětskými únosy a podvodnými adopcemi vůči obchodu s lidmi, není jasné, kolik případů přímo souviselo s posledně jmenovanou činností. Taktéž přetrvává kritika netransparentnosti soudních procesů. Kladně je hodnocena spolupráce mezi Čínou a USA, Vietnamem, Kolumbií, Angolou, Filipínami, Ugandou, Ruskem a Malajsii. (TIP Report: China 2013) Čína v hlášení neudala, jestli poskytla komplexní péči a ochranu pro tuzemské a zahraniční oběti. Vláda udává neúplné informace k zatčením a trestním řízením, není tak možné zjistit, zdali byli potrestáni i vládní úředníci zapletení do obchodu s lidmi.

Ochrana:

Vezmeme-li v potaz, že se z 1400 azylů (majících rozsáhlé pole působnosti) ryze specializovalo pouze pět z nich na pomoc obětem obchodu s lidmi, pak musíme celkem zákonitě vyvodit, že ochrana těchto jedinců i nadále přetrvává na nízké úrovni. Částečnou naději na budoucí zlepšení situace přineslo zřízení dvou dalších takto zaměřených azylů, fungujících s cílem pomáhat cizincům, je tedy nasnadě, že se tato útočiště situovala do pohraničních provincií Yunnan a Guangxi nacházejících se na hranicích s Barmou, Laosem a Vietnamem. (TIP Report: China 2009 a 2013)

Za oběti obchodu s lidmi se v Číně považují pouze ženy a děti. Oběti jsou nejčastěji nalezeny v důsledku policejních razíí a na základě informací poskytnutých pracovníky azylů a ze strany veřejnosti. Existují i případy, kdy vykořisťovaní jedinci nahlásí sebe sama. Obětem čínské zákony následně umožňují požadovat finanční kompenzaci prostřednictvím podání žaloby, která vyžaduje trestní stíhání překupníků. (SIREN 2010, str. 8–11)

Čínská vláda roku 2009 započala snahu o zlepšení ochrany žen a dětí. Nicméně nástroje k identifikaci a ochraně obětí z řad žen a dětí zůstaly přesto na neadekvátní úrovni. Čína nevytvořila žádnou snahu na identifikaci a ochranu mužských obětí. Schopnost rozpoznávat prodané jedince, kteří následně končí u nucených prací, taktéž setrvala na nedostatečné úrovni. (TIP Report 2010, str. 113) V červnu 2009 se úředníci z provincie Fujian podíleli na spolupráci s vesnickými výbory za účelem odhalení obětí obchodu s lidmi a taktéž jedinců, kteří se nacházeli v ohrožení touto kriminální činností. (TIP Report 2010, str. 113) Během roku 2010 zajistilo Ministerstvo státní bezpečnosti školení pro nové rekruty v řadách policejních složek. (TIP Report: China 2011)

Oficiální telefonní linky sloužící k nahlášení aktivit spojených s obchodem s lidmi v Číně: 110 nahlášení případů a získání upřesňujících doporučení, 12338 linka pro ženy, 12351 linka obchodní unie 12355 linka dětských práv. (SIREN 2010, str. 12)

Prevence:

V dubnu 2009 spustilo Ministerstvo státní bezpečnosti devítiměsíční kampaň zaměřenou proti obchodu se ženami a dětmi. V tomto roce byla výsledkem spolupráce organizace ILO a All-China Women's Federation osvěta 3 milionů občanů. Semináře zaměřené na výcvik státních úředníků v boji s touto kriminální činností proběhly v provinciích Peking, Anhui, Hunan, Yunnan, Guizhou a Shan (TIP Report 2010) Během roku 2010 probíhala i rozsáhlá mediální kampaň proti obchodu s lidmi. Nejpopulárnější Čínský televizní kanál odesílal 17 dvouhodinových relací zaměřených na zvýšení povědomí občanů o problematice tohoto organizovaného zločinu.

Tuzemská média v souladu s požadavky Ministerstva státní bezpečnosti uvedla několikrát obchod s lidmi jako vážný problém a žádala o angažovanost každého občana, který s tímto jevem přijde do styku. Do popředí se postupně dostává i užití sociálních sítí (např. Weibo micro blogs), které umožňují občanům nahlásit podezřelé aktivity související s vykořisťováním jedinců v okolí a specifikovat náuru tohoto vykořisťování. Web slouží i jako informační zdroj pro uživatele, kteří se chtějí o dané problematice něco dozvědět. I přes tyto uvedené kroky se nicméně opět nesetkáme se zmínkami o akcích zaměřených ryze na informovanost chudých regionů. Další problém představují pracovní kontrakty, které obsahují mezi prostředky k potrestání špatné práce vysoké pokuty pro zaměstnance. Tím vzniká prostor pro zneužívání těchto jedinců ze strany zaměstnavatele. Vláda nepodnikla ani žádná opatření na snížení poptávky po komerčních sexuálních službách. (TIP Report China 2013) V nelehké situaci se nacházejí i mnozí migrující pracovníci z vesnických částí do města. Na tom nese vinu v Číně aplikovaný způsob registrací domácností („hokou“ systém), který jim technicky neposkytuje šanci získat legální místo k bydlení, stávají se pak ilegálními residenty. Tito jedinci následně lehce podlehnou praktikám obchodníků s lidmi, kteří je vydírají udáním na policii. (TIP Report China 2013) Vzhledem k tomu, že problém nespadá pouze pod tuto problematiku, ale například negativně působí i na růst urbanizace, tak se jej Čína rozhodla řešit. Plánovanou reformu tohoto systému s cílem, aby vyhovoval potřebám migrantů za účelem posílení míry urbanizace, oznámil 5. března 2013 premiér Wen Jiabao. (Xu Weiwei 2013)

Během roku 2012 Čína umocnila míru spolupráce se zahraničními vládami zaměřenou na vydávání domnělých obchodníků s lidmi a repatriaci obětí. Za úkol si

státní představitelé dali i zlepšení nástrojů užitých k ochraně obětí a hlubší kooperaci s mezinárodními organizacemi. Na základě vládních požadavků taktéž vzrostla mediální kampaň proti této kriminální činnosti. TIR report nicméně hodnotí tato opatření za nedostatečná. Negativně je nazíráno na absenci demonstrace rázného kroku ze strany Číny, který by jednoznačně naprosto zakázal a potrestal všechny formy tohoto nelegálního obchodování. Kritizován zůstává i nedůsledný přístup země k poskytování dat ohledně počtu odsouzených jedinců. (TIP Report: China 2013)

Čína během hodnoceného období zvýšila úsilí o prevenci obchodu s lidmi a na začátku roku 2013 v návaznosti na dosavadní částečné úspěchy vydala nový osmiletý plán. Ten si klade za cíl adresovat aktuální problémy. Zlepšena má být koordinace společných postupů s partnerskými zeměmi. Zvýšit se má i míra ochrany obětí, to se nicméně vzhledem k dosavadnímu malému pokroku v této oblasti, může podařit pravděpodobně až ke konci programového období. Polemizovat se dá i nad časovým vymezením tohoto projektu, osm let je u takto citlivé problematiky, u níž mohou být objevena nová paradigmatata, dlouhá doba.

Klíčová doporučení pro Čínu:

Pokračovat v modernizování právních norem, jasněji a propracovaněji a rozčleněně definovat činy související s obchodem s lidmi. Náležitě rozlišovat zločiny, jako jsou únos, nelegální adopce a pašeráctví. Poskytovat detailnější informace ohledně snah spojených s kriminálním vyšetřováním a soudním stíháním. Postavit před soud státní úředníky a skutečně je odsoudit. Důkladně posuzovat případy obětí, nesmí se stát, aby byla odsouzena za prostituci oběť obchodu s lidmi. Mezi dalšími faktory označenými za nutné k vyřešení se vyskytují již zmíněné tábory určené k převýchově prací a vynucená repatriace žen zpět do Severní Koreje. Mezi oběti obchodu s lidmi by se měli začít řadit i muži. Občané Číny, kteří se na základě oklamání či násilně ocitli v zahraničí, potřebují větší pozornost vlády, ta jim musí být ochotna pomoci a taktéž patřičně jedince zahrnout do databáze z důvodu získání potřebných dat pro prevenci této kriminality. Kritika směřuje i na přetrvávání politiky jednoho dítěte. (TIP Reports 2010–2013) Osobně bych přidal ještě doporučení týkající se maximalizace snahy o snížení míry korupce.

K 28. 12. 2013 informovala media o aplikaci některých Čínou již dlouho slibovaných reforem. Jednalo se o zmírnění nastavení politiky jednoho dítěte a o zrušení

převýchovy prací ve státních institucích. Reforma v pojetí politiky na omezení počtu potomků nyní umožňuje mít dvě děti i párům, kde je jedináčkem jen jeden z rodičů. Dříve museli být jedináčkem oba partneři. (tibet.net 2013; reuters.com 2013) Čína tedy ve výsledku bezvýhradně splnila jeden z úkolů udaných v doporučeních. Konec státem podporované nucené práce znamená velký pokrok nejen v rámci problematiky nucené práce a obchodu s lidmi, ale také z pohledu lidských práv obecně. Zmírnění politiky jednoho dítěte taktéž naznačuje rodící se flexibilitu vlády v řešení problematiky nerovnoměrnosti v poměru mezi pohlavími. Snahu zřejmě ocení i autoři 3P indexu a TIP Reportů, ti by nicméně měli i nadále trvat na úplném zrušení této problematické strategie.

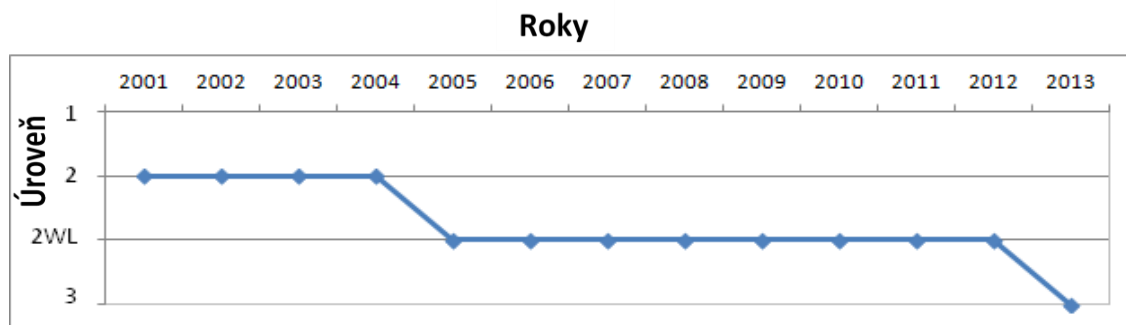
5.3 Zhodnocení situace v letech 2001–2013

Hypotéza 1 předpokládá, že obchod s lidmi v Číně je i nadále závažným problémem. K zodpovězení pravdivosti této hypotézy užití škálové hodnocení úrovní ranku Číny, jež vytvářejí a poskytují Spojené státy Americké a 3P index zavedený Evropskou unií.

Čína po nastolení platnosti nových směrnic celosvětového pojetí obchodu s lidmi získala ohodnocení druhého stupně, které si udržela až do roku 2004. V roce 2005 nicméně nastal propad až na předposlední úroveň TIER 2WL. Čína se tak zařadila mezi země, na které je nazíráno, jako na potenciální adepty na další degradaci v ohodnocení během časového horizontu. Z této nelichotivé pozice se již Číně nepodařilo vymanit a naopak byla následně v letech 2011 a 2012 nucena zažádat o zrušení degradace na TIER 3. Tuto možnost poskytuje TVPA každé zemi k užití maximálně ve dvou po sobě jdoucích letech. Čína již tedy neměla možnost svůj propad oddálit jinak, než splněním požadavků a doporučení udaných ministerstvem zahraničí Spojených států amerických. To se ale zemi nepodařilo a její TIER rank klesl až na třetí stupeň. Důvodem degradace na TIER 3 tedy nebylo zhoršení přístupu Číny k problematice obchodu s lidmi, ale její dlouhotrvající neschopnost dosáhnout lepšího ohodnocení. Od roku 2011 totiž vešlo v platnost ustanovení nařizující automatické snížení ranku pro zemi, která získala dva roky po sobě ohodnocení TIER 2WL. (state.gov 2013; TIP Report: China 2013)

Obr. 2: Vývoj ohodnocení úrovně schopnosti bojovat proti obchodu s lidmi v letech 2001-2013

Zdroj: Autorova vlastní práce na základě dat z (US department of state 2013)

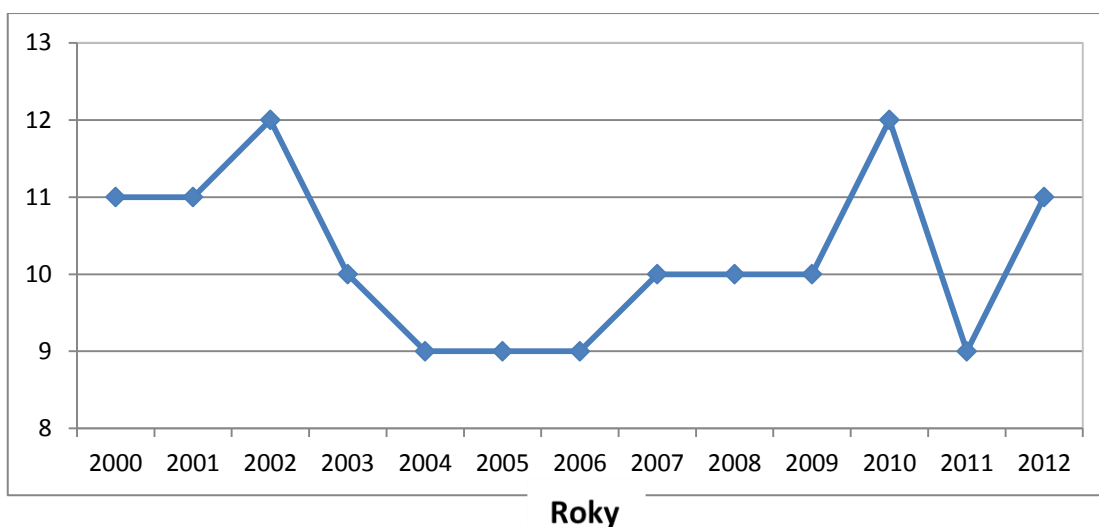
Dle obrázku 2 lze tedy říci, že z pohledu ministerstva zahraničí USA se schopnost čínské vlády v oblasti vypořádání se s problematikou obchodu s lidmi nezlepšila a to dokonce ani v časovém horizontu devíti let. Impulsem k degradaci až na třetí stupeň byla stagnace Číny na úrovni 2WL zaviněná neschopností či neochotou splnit požadavky, jež jí byly stanoveny. Vliv na toto ustrnutí pravděpodobně měla i typická neochota Číny poskytovat některé statistické údaje. V tomto případě se jednalo o exaktní počty odsouzených pachatelů, kteří stanuli před soudem pro obvinění z obchodu s lidmi. Země poskytla konkrétní údaje pouze k několika rokům (2001–2003, 2005 a 2009). (TIP Report 2004, str. 93; TIP Report 2006, str. 92; TIP Report 2010, str. 113) Dále mezi důvody uvedu například po dlouhé roky přetrvávající nucené práce vězňů a vyhošťování žen do KLDR v rámci pro ně nežádoucí a až života nebezpečné repatriace. Zohledním-li, že se Číně nepodařilo ani v jednom roce zvýšit svoje TIER ohodnocení a naopak po propadu z TIER2 na TIER 2WL pouze zůstávala v patové situaci až do doby, kdy se po legislativní úpravě ze strany tvůrců TIP Reportů propadla na nejhorší možné ohodnocení, pak na základě udaného hodnocení a k němu zmíněným informacím vyhodnocuji hypotézu 1 jako potvrzenou. Správnost tohoto konstatování ještě ověřím následnou analýzou 3P indexu.

Tabulka 1: Hodnoty 3P indexu (prosecution, protection, prevention)

Rok	Trestní řízení	Ochrana	Prevence	Součet
2000	4	4	3	11
2001	4	4	3	11
2002	4	4	4	12
2003	4	3	3	10
2004	4	2	3	9
2005	4	2	3	9
2006	4	2	3	9
2007	4	2	4	10
2008	5	2	3	10
2009	5	2	3	10
2010	5	3	4	12
2011	4	2	3	9
2012	5	2	4	11

Zdroj: Autorova vlastní práce na základě dat z (uni-heidelberg.de 2013)

Obr. 3: Vývoj 3P indexu v letech 2000 až 2012

Zdroj: Autorova vlastní práce na základě dat z (uni-heidelberg.de 2013)

Z grafu je následně patrné, že 3P index nabízí o něco flexibilnější škálové vyhodnocení faktorů ovlivňujících prevenci obchodu s lidmi, než je tomu u TIP Reportů. Analýza dat v tabulce nám odhalila, že největší problém představuje nedostatečná ochrana občanů Číny ze strany jejich vlády. Dosažení výsledku 2 znamená, že země neposkytla dostatečnou jistotu v nepotrestání osob, které se staly obětí obchodu s lidmi (například trestání za prostituci). Nedostatečná je i pomoc

obětem. (3P index 2013, str. 5–7) Dle kapitoly 5.2 má Čína částečné problémy v obou sledovaných parametrech.

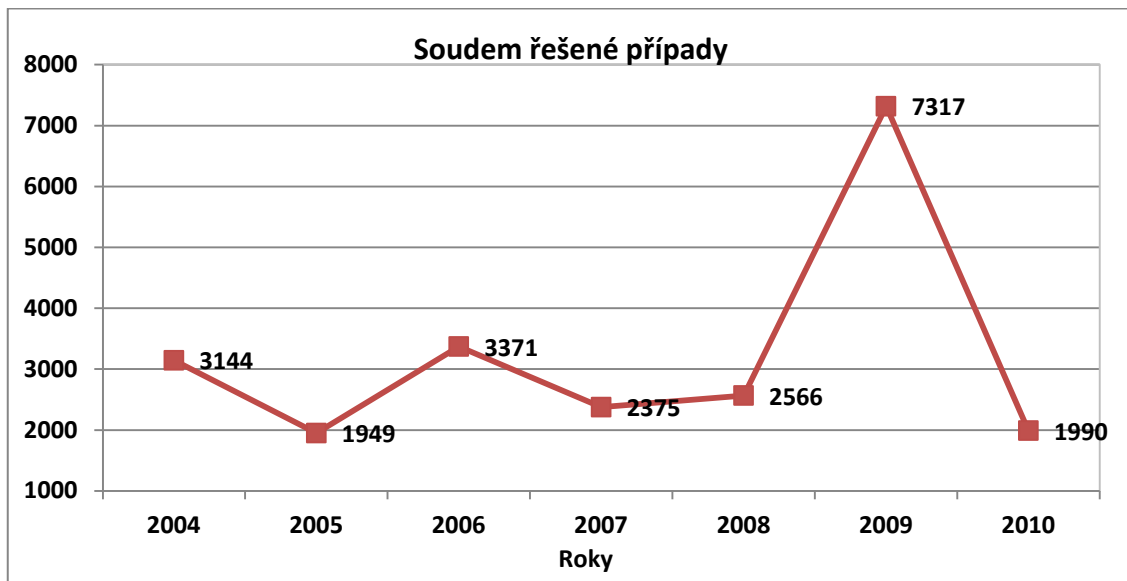
Kolísání hodnot mezi 3 a 4 u prevence, taktéž vypovídá o přetrvávání problému. Především vzhledem k tomu, že se kladnější ocenění dostavilo pouze u 4 sledovaných let. Ohodnocení 3 následně definuje všechny snahy konané státním aparátem dané země za účelem zvýšení míry prevence, jako relativně nízké. (3P index 2013, str. 8–9)

U položky trestního řízení Čína získávala velmi dobré hodnocení v rozmezí 4 a 5. Nižší hodnocení platí pro roky, kdy není jisté, zda země maximalizovala snahu o korektní trestní řízení a následná usvědčení. Dalšími faktory, jsou vyšetřování a tresty. Tresty jsou v Číně stabilně nastaveny vysoko (3P index 2013, str. 2–4; SIREN 2010, str. 10), proto jejich vliv na snížení hodnot z 5 na 4 vylučují. Během let 2010 a 2012 sice dosáhla Čína relativně vysokého ohodnocení, nicméně skóre 9 z roku 2011 a slabé výsledky ostatních let, ukazují, že země není zatím schopna udržet konstantní vysokou úroveň všech tří sledovaných faktorů omezujících obchod s lidmi. Závěrem této analýzy je, že obchod s lidmi v Číně přetrval závažným problémem i v současné době. S výjimkou trestního řízení, které dosahuje stabilně solidních výsledků, jsou zbylé dva sledované faktory na nedostatečné úrovni.

5.4 Vývoj schopnosti odhalovat případy související s obchodem s lidmi

Na obrázku 4 je znázorněn počet soudem řešených případů týkajících se obchodu s lidmi v letech 2004-2010. Pro rok 2011 neudala Čína žádné číselné údaje. (TIP Report 2004, str. 93)

Obr. 4: Počet soudem řešených případů týkajících se obchodu s lidmi v letech 2004-2010

Zdroj: Autorova vlastní práce na základě dat z (US department of state 2013)

V předchozí kapitole přiřadili autoři 3P indexu Číně mnohokrát nejvyšší možné ocenění na úrovni trestního stíhání. Graf předkládající počet řešených případů nicméně značí, že ani v tomto směru nemá země stabilně dostatečné výsledky. Znatelný pokles počtu před soud postavených případů v letech 2005, 2007 a 2010 lze totiž spíše chápat jako neúspěch. Na jedné straně sice musíme zohlednit vliv úspěšnosti státního aparátu předešlých let, kdy velký počet odhalených případů mohl znamenat rozbití mnoha tuzemských zločineckých struktur a tím pádem jejich menší výskyt v roce nadcházejícím. Nicméně na straně druhé je třeba vzít v potaz přízřevivost samotných obchodníků a technickou nedotknutelnost nejvyšších představitelů operujících z ciziny. Předáci zločineckých organizací následně musí najít pouze nové zaměstnance určené k přepravě a rekrutování budoucích obětí a případně změnit přepravní trasy. Vzhledem k tomu, že problém v zemi nadále přetrvává (viz potvrzená hypotéza 1), tak menší množství odhalených a před soud postavených případů považují, po zohlednění výše

zmíněných argumentů, za negativní faktor. Dalšími ukazateli potvrzujícími mé tvrzení, že tento problém v zemi nadále přetrvává na závažné úrovni, jsou data z let 2009 a 2012 (TIP Report: China 2013). Na těchto případech je patrné, že během mnoha let působí spousta nepotrestaných obchodníků s lidmi a především v rámci méně úspěšných roků s nižším množstvím odhalených kauz se většině z nich daří přizpůsobit systému a následně jej obejít. Hypotéza 2 se prokázala nepravdivou. Místo zlepšování dochází ke konstantní fluktuaci počtu případů v trestním řízení.

5.5 Zhodnocení strategie na zlepšení situace nejchudších

Jak již zmiňuje třetí kapitola, mimo represivních strategií je vhodné využít i přístupy vedoucí ke zlepšení situace potenciálních obětí. (Institut pro kriminologii 2005, str. 89) Jeden z hlavních „push“ faktorů v rámci obchodu s lidmi v Číně představuje chudoba. (SIREN 2010, str. 7) Ta souvisí i s celou řadou dalších problémů (podvýživa, nedostatečné prostředky na léčbu/zajištění rodiny), proto považuji otázku jejího řešení za jednu z prioritních. Nicméně musíme vzít v potaz, že tato kapitola neřeší chudobu, jako jedinou možnost, jak zamezit obchodu s lidmi, ale chápe chudobu, jako jeden ze základních faktorů, který po aplikaci komplexní a úspěšné 3P „anti-trafficking“ politiky přispěje k ještě rozsáhlejší redukci této kriminální činnosti.

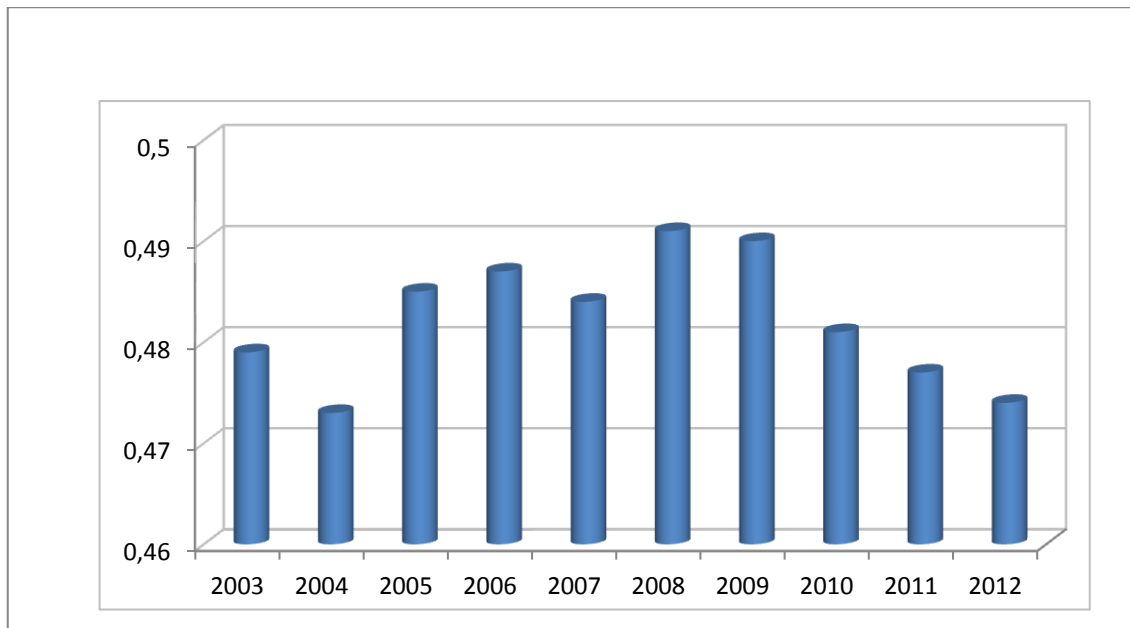
Obr. 5: Čínské HDP na jednoho obyvatele v paritě kupní síly (PPP) v USD

Zdroj: <http://www.tradingeconomics.com/china/gdp-per-capita-ppp>

HDP jednotlivce v paritě kupní síly konstantně stoupalo. Tento úspěch můžeme připisat vhodně zvolené finanční politice, která i nadále udržela růst HDP Číny po velmi dlouhé období. (tradingeconomics.com 2013)

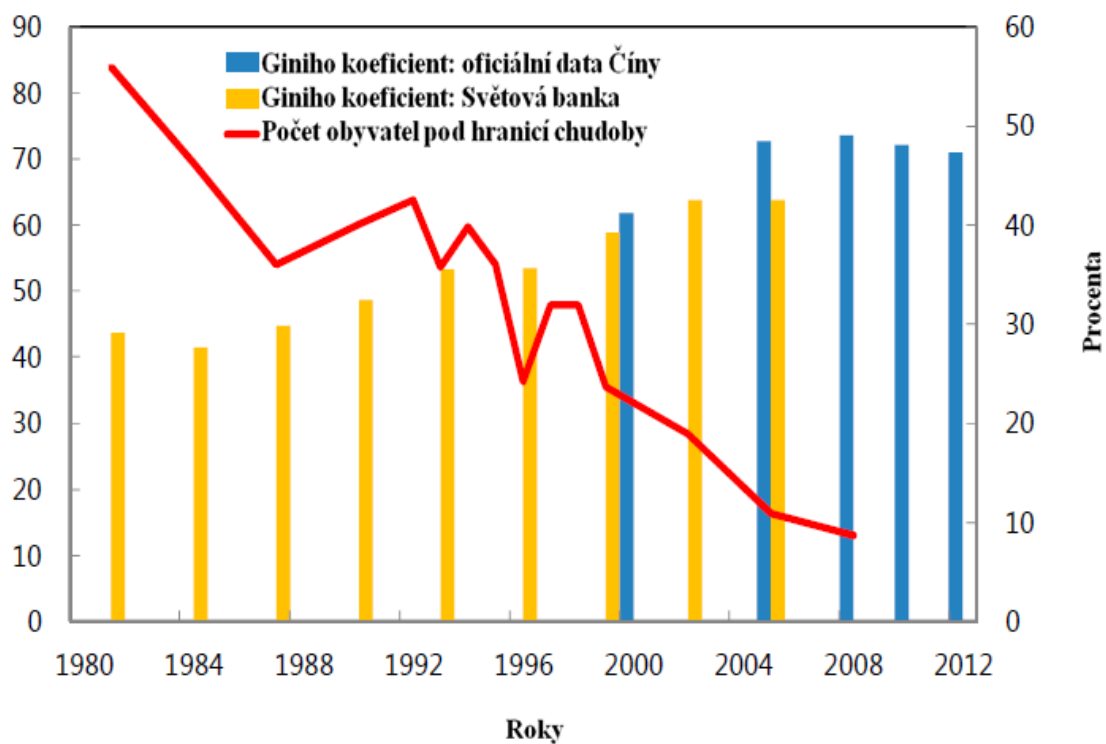
Obr. 6: Giniho koeficient v letech 2003–2012

Zdroj: Autorova vlastní práce na základě dat z (cia.gov 2013 a xinhuanet.com 2013)

Vzhledem k povaze koeficientu jsem nastavil hodnoty grafu tak, aby se graficky promítly i drobné změny. Giniho koeficient během sledovaného období stoupal i klesal až do roku 2008. Od roku 2009 se Číně podařilo nerovnost v bohatství svých obyvatel konstantně, byť jen mírně, snižovat.

Obr. 7: Vývoj hodnot Giniho koeficientu a počtu lidí žijících pod hranicí chudoby. Hodnoty na levé straně představují procentuální podíl obyvatel pod hranicí chudoby. Hodnoty na pravé straně náleží Giniho koeficientu v %.

Zdroj: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2013/wp13185.pdf>

Na obrázku 7 můžeme pozorovat vývoj křivky chudoby a hodnot Giniho koeficientu za posledních 32 let. Na základě tohoto grafického zpracování lze sledovat markantní snížení % podílu počtu obyvatel pod hranicí chudoby. Číně se podařilo zlepšovat situaci nejchudších i od roku 2000, a přestože Giniho index v tomto období spíše rostl, tak se společně s rostoucím majetkem nejbohatších (rostlo i GPD v PPP na obyvatele) zvyšoval i příjem nejchudších obyvatel. Toto zjištění potvrzuje třetí hypotézu, která měla za cíl analyzovat, jestli Čína zlepšuje situaci nejchudších obyvatel, čímž postupně odstraňuje jeden z hlavních „push“ faktorů ovlivňujících obchod s lidmi.

5.6 SWOT analýza

Strengths – silné stránky	Weaknesses – slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • snaha o nalezení možných řešení • přítomnost mezinárodních organizací • snaha o vybudování a upevnění funkcí státních orgánů • SIREN- Mekongský program • přísné tresty 	<ul style="list-style-type: none"> • politický režim • vesnická chudoba • korupce a protekcionismus • ovlivňování politických a právních rozhodnutí ze strany vlády • nedostatečná ochrana jedinců • netransparentnost pohraničních úřadů • omezené množství poskytovaných informací
Opportunities – příležitosti	Threats – hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • možnost nalezení adekvátních řešení a způsobů prevence trestní činnosti a organizovaného zločinu • Good Governance • pluralizmus • transparentnost • demokratizace • posílení hospodářské soběstačnosti slabých regionů • hlubší regionální a globální spolupráce • zvýšení dohledu nad úředníky • přísnější tresty pro uplacené úředníky 	<ul style="list-style-type: none"> • šedá ekonomika • porušování lidských práv a svobod • triády • nedostatek NGO • přetrvání politiky jednoho dítěte • přetrvání ignorace mužských obětí

6. Diskuze a závěr

Cílem práce byla analýza obchodu s lidmi v Číně a role státního aparátu v boji s touto kriminální činností. V průběhu zkoumaných let se Čína v rámci TIER ratingu buď nelepšila, nebo zhoršovala. Úhrnný 3P index vykazoval ve výsledcích často fluktuaci. Z jednotlivých sledovaných parametrů představovala problém především stabilně nízká míra ochrany obětí (i těch potenciálních). Na základě hodnocení obou těchto ukazatelů lze konstatovat, že obchod s lidmi přetrvával v Číně závažným problémem i do dnešní doby. Hypotéza 1 se tedy potvrdila.

Činnost státního aparátu byla následně analyzována na základě dvou typů strategií. V prvním případě se jednalo o represivní model, kdy autor použil jako determinující faktor výkonnost v trestním stíhání obchodníků s lidmi ze strany vlády a soudů. Druhý typ strategie založený na důležitosti odstranění takzvaných „push“ faktorů pro potenciální oběti si vybral za cíl sledovat vývoj chudoby.

Z analýzy vývoje schopnosti Číny odhalovat a postavit před soud více případů obchodu s lidmi, vplynuly tři závěry. Tím prvním bylo zjištění, že počet odhalených a před soud postavených případů souvisejících s touto kriminalitou nedosahoval konstantního růstu, ale naopak každoročně docházelo k fluktuaci. Počet soudem řešených případů obchodu s lidmi eskaloval roku 2009, kdy se řešilo 7317 individuálních položek, to představovalo 185 % navýšení oproti předchozímu roku. Vzhledem k opětovnému propadu roku 2010 (navíc markantnímu) konstatuji, že se Číně nepodařilo maximalizovat svůj jurisdikční potenciál. Hypotéza 2 se tedy nepotvrdila. Třetí závěr se týká zjištění, že Čína ani v současné době neposkytuje dostatečně roztřídná data k výsledkům trestního řízení.

Třetí hypotéza se zabývala zhodnocením strategie na zlepšení situace nejchudších. Z analýzy vývoje HDP na jednoho obyvatele v paritě kupní síly vplynulo, že jeho hodnoty a tedy i bohatství občanů stále rostly. To samo o sobě, ale nevypovídá o zlepšování situace nejchudších občanů, proto byl analyzován i vývoj Giniho koeficientu. Giniho koeficient během sledovaného období stoupal i klesal až do roku 2008. Od roku 2009 se Číně podařilo nerovnost v bohatství svých obyvatel konstantně, byť jen mírně, snižovat. Za účelem hlubší analýzy jsem stanovil jako třetí rozhodující ukazatel porovnání Giniho koeficientu a procentuálního podílu počtu obyvatel pod

hranicí chudoby. Skrze zkoumání společného grafu těchto dvou veličin lze od roku 2000 dokumentovat konstantní pokles počtu obyvatel nacházejících se pod hranicí chudoby. Tento počet tedy klesal i během růstu Giniho koeficientu (např. mezi lety 2007 a 2008). Z toho vyplývá, že díky růstu HDP v PPP a určité míře sociálního zajištění se Číně podařilo navýšit příjmy, jak nejbohatších občanů, tak i těch nejchudších. Boj s chudobou tedy zaznamenal úspěch. Vzhledem k pomalému zlepšování situace, ale chudoba, jakožto „push“ faktor v obchodu s lidmi v nejbližších letech rozhodně přetrvá.

Čína ve sledovaném období dokázala adresovat některé problémy obchodu s lidmi (kvalitní spolupráce v rámci subregionu Mekong, plán NPA), nicméně dlouhodobě selhávala ve splnění požadavků na zlepšení udaných Ministerstvem zahraničí USA (muži nejsou nikdy považováni za oběti obchodu s lidmi atd.). (TIP Report: China 2013) Ke konci roku 2013 konečně splnila jeden z nich. Zrušila systém převýchovy prací. Tato snaha sama o sobě nicméně pro zisk lepšího hodnocení v dalších letech nepostačí. Adresovány byly i problémy „hokou“ systému (viz kapitola 5.2 prevence) a politika jednoho dítěte. Efekt a případná úspěšnost těchto dvou reforem se nicméně prokáže až ve vzdáleném časovém horizontu.

Na zlepšení efektivnosti státních orgánů a spolupráce v boji proti obchodu s lidmi existuje mnoho řešení. Dle mého názoru by Číně prospělo, kdyby umožnila vstup více neziskovým organizacím. Měla by být podpořena činnost dobrovolníků, kteří se snaží o osvětu nejchudších regionů. Mediální kampaně neadresují nejchudší obyvatele, nemající je jak přijímat. Důsledně řešena by měla být i korupce úředníků, primárně pak v provinciích majících největší problém s obchodem s lidmi. Zákony by měly jasně stanovovat, že děti, které vykonávají nucenou práci, jsou oběťmi obchodu s lidmi i v případě, že vůči nim nebylo užito násilí.

Citace

BALES, Kevin, Zoe TRODD a Alex Kent WILIAMSON. Modern slavery: the secret world of 27 milion people. Oxford: Oneworld publications, 2009, ix, 224 s. ISBN 978-185-1686-414.

CEJP, Martin - KARABEC, Z. - SCHEINOST, M.. Obchodování s lidmi – naléhavý celosvětový problém. Kriminlistika. 2006, roč. 39, č. 3, s. 157-175. ISSN 1210-9150.

Globalizace a globální problémy: sborník textů k celouniverzitnímu kurzu "Globalizace a globální problémy" 2005-2007. Editor Jana Dlouhá, Jiří Dlouhý, Václav Mezřický. Praha: Univerzita Karlova, 2006, 312 s. ISBN 80-870-7601-X.

LACZKO, Frank a Elzbieta M GOZDZIAK. Data and research on human trafficking: A global survey. Geneva: International Organization for Migration, 2005, 342 p. ISBN 978-92-9068-240-X

LEE, Maggy. Human trafficking: a global perspective. Cullompton, Devon, U.K.: Willan, 2007, xii, 239 p. ISBN 978-184-3922-414.

OFFICE, By Patrick Belser. International Labour. Forced labour and human trafficking: estimating the profits ; working paper ; [special action programme to combat forced labour]. Cullompton, Devon, U.K.: Willan, 2005, xii, 239 p. ISBN 92-211-7304-6.

SAVONA, Ernesto Ugo a Sonia STEFANIZZI. Measuring human trafficking: complexities and pitfalls. London: Springer, 2007, x, 127 p. ISBN 03-876-8042-X.

SHELLEY, Louise I. Human trafficking: a global perspective. New York: Cambridge University Press, 2010, xiii, 341 p. ISBN 978-052-1130-875.

ZHANG, Sheldon. Chinese human smuggling organizations: families, social networks, and cultural imperatives. Stanford, Calif.: Stanford University Press, c2008, xxi, 281 p. ISBN 08-047-5741-0.

Zpráva expertní skupiny o obchodování s lidmi. Vyd. 1. Překlad Dominika Winterová. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005, 182 s. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-733-8044-7.

Internet:

Amnesty International: Who we are. [online]. 2013. vyd. [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: <http://www.amnesty.org/en/who-we-are/about-amnesty-international>

Belser, Patrick (2005), "Forced Labour and Human Trafficking: Estimating the Profits", Working Paper (Declaration/WP/42/2005), International Labour Office. Geneva.

CENTRAL TIBETAN ADMINISTRATION. China formally abolishes labour camps [online]. 2013 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://tibet.net/2013/12/28/china-formally-abolishes-labour-camps/>

CIA. Field Listing: Population below poverty line [online]. 2013 [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2046.html>

CIA. Field Listing: Gini index [online]. 2013 [cit. 2013-11-21]. Dostupné z: https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/print_2172.html

China to accelerate "hukou" system reform [online]. 2013 [cit. 2014-01-03]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-11/15/c_132892030.htm

Cho, Seo-Young. 2013. 3P Index Report 2012. University of Marburg. In: [online]. 2013. vyd. [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: http://www.economics-human-trafficking.org/mediapool/99/998280/data/3P_Index_2012_en_press.pdf

Cho, Seo-Young, Dreher, Axel and Neumayer, Eric (2012) The Determinants of Anti-trafficking Policies – Evidence from a New Index. [online]. 2012. vyd. [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: http://www.economics-human-trafficking.net/mediapool/99/998280/data/3P_Index_Coding_Guideline_final_May_2012_.pdf

EUROPEAN COMMISSION. Indexing Trafficking in Human Beings: Gauging its Trends, Causes and Consequences in the European Dimension [online]. 2009. vyd. [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/anti-trafficking/EU+Projects/ISEC_2009_5

EUROSTAT: Trafficking in human beings [online]. 2013 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/2013/docs/20130415_thb_stats_report_en.pdf

Facts about Human Trafficking [online]. 2012 [cit. 2013-11-05]. Dostupné z: <http://www.endhumantraffickingnow.com/quick-facts-about-human-trafficking/>

FBI: The Case of the Snakehead Queen Chinese: Human Smuggler Gets 35 Years. [online]. 2006 [cit. 2013-11-13]. Dostupné z: http://www.fbi.gov/news/stories/2006/march/sisterping_031706.

China GDP per capita PPP [online]. 2013 [cit. 2014-01-03]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/china/gdp-per-capita-ppp>

Gini index [online]. 2013 [cit. 2014-01-03]. Dostupné z: <http://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?IdPojPass=103>

Gini index China [online]. 2013 [cit. 2013-11-21]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-01/18/c_132111927.htm

INTERPOL: Trafficking in human beings [online]. 2013 [cit. 2013-11-07]. Dostupné z: <http://www.interpol.int/Crime-areas/Trafficking-in-human-beings/Trafficking-in-human-beings>

Kristiina Kangaspunta, MAPPING THE INHUMAN TRADE: PRELIMINARY FINDINGS OF THE DATABASE ON TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS [online]. 2003 [cit. 2013-11-08]. Dostupné z: http://www.popcenter.org/problems/trafficked_women/PDFs/Kangaspunta_2003.pdf

La Strada: Obchod s lidmi a nucená či vykořisťující práce v České republice [online]. 2006 [cit. 2013-11-07]. Dostupné z: http://www.klubhanoi.cz/zdroj/LaStrada_country_report_pdf.pdf

Ministerstvo vnitra České republiky: Obchod s lidmi - Definice. [online]. 2010 [cit. 2013-11-05] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-definice.aspx>

Population below poverty line: China [online]. 2012 [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: <http://www.indexmundi.com/g/g.aspx?c=ch&v=69>

PRODUCTS OF SLAVERY. China [online]. 2013 [cit. 2013-11-24]. Dostupné z: <http://productsofslavery.org/>

REUTERS. China formally eases one-child policy, abolishes labour camps [online]. 2013 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://uk.reuters.com/article/2013/12/28/uk-china-reform-idUKBRE9BR01P20131228>

THOMPSON, Tony. THE GUARDIAN. Snakehead empress who made millions trafficking in misery [online]. 2003 [cit. 2013-11-13]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/uk/2003/jul/06/immigration.china>.

SEO-YOUNG, CHO a AXEL DREHER. Does Legalized Prostitution Increase Human Trafficking?. [online]. 2012. Dostupné z: http://www.lse.ac.uk/geographyAndEnvironment/whosWho/profiles/neumayer/pdf/Article-for-World-Development-_prostitution_-anonymous-REVISED.pdf

Šárka Blatníková: Sexuální vykořisťování jako forma závažné organizované kriminality [online]. 2010 [cit. 2013-11-05]. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/378.pdf>

UN.GIFT. HUMAN TRAFFICKING: THE FACTS [online]. 2008 [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: http://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/labour/Forced_labour/HUMAN_TRAFFICKING_-_THE_FACTS_-_final.pdf

UNIVERZITA HEIDELBERG. 3P index [online]. 2013 [cit. 2014-01-03]. Dostupné z: <http://www.uni-heidelberg.de/fakultaeten/wiso/awi/humantrafficking/antitrafficking.html>

Univerzity of Marburg. "3P" Anti-trafficking Policy Index. [online]. 2013. vyd. [cit. 2013-12-29] http://www.uni-marburg.de/fb02/empinsti/research/human_trafficking?language_sync=1

URBAN DICTIONARY. Snakehead [online]. 2006 [cit. 2013-11-13]. Dostupné z: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=snakehead>

U. S. DEPARTMENT OF STATE. Trafficking in Persons Report 2001–2013 [online]. 2013 [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/>

U. S. DEPARTMENT OF STATE. TRAFFICKING IN PERSONS REPORT: China [online]. 2005 [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.state.gov/documents/organization/47255.pdf>

U. S. DEPARTMENT OF STATE. Trafficking in Persons Report: China 2013 [online]. 2013 [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/countries/2013/215439.htm>

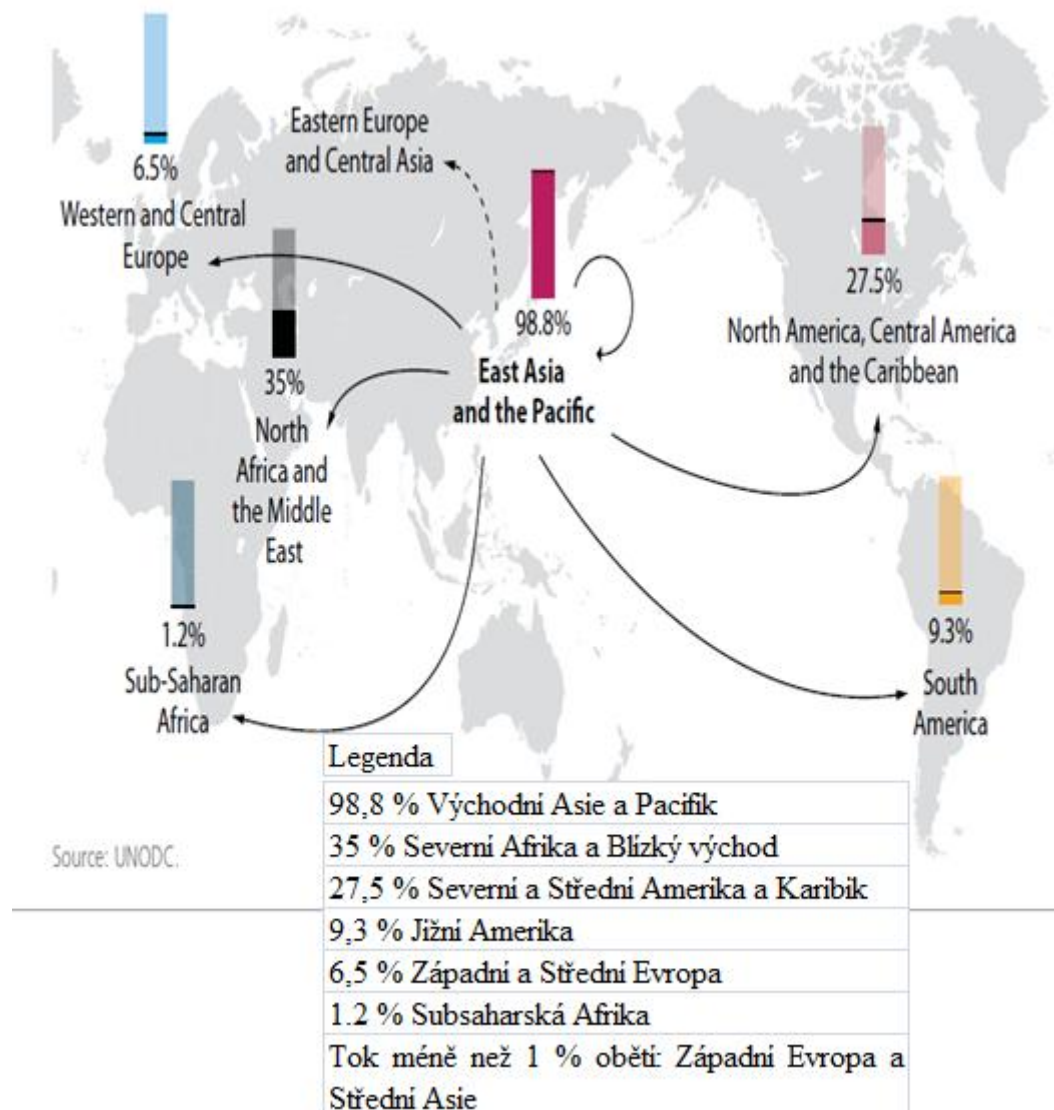
U. S. DEPARTMENT OF STATE. What is Modern Slavery? [online]. 2013 [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/tip/what/>

"3P" Anti-trafficking Policy Index. [online]. 2013. vyd. [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: <http://www.economics-human-trafficking.org/anti-trafficking-3p.html>

3P Anti-trafficking Policy Index: Coding Guideline [online]. 2013 [cit. 2014-01-03]. Dostupné z: http://www.economics-human-trafficking.net/mediapool/99/998280/data/3P_Index_Coding_Guideline_final_May_2012_.pdf

<http://www.tradingeconomics.com/china/gdp-per-capita-ppp>

Obr. 8 Zobrazení % podíl počtu obětí z východní Asie vůči celkovému množství obětí ve specifických destinacích během let 2007-2010.

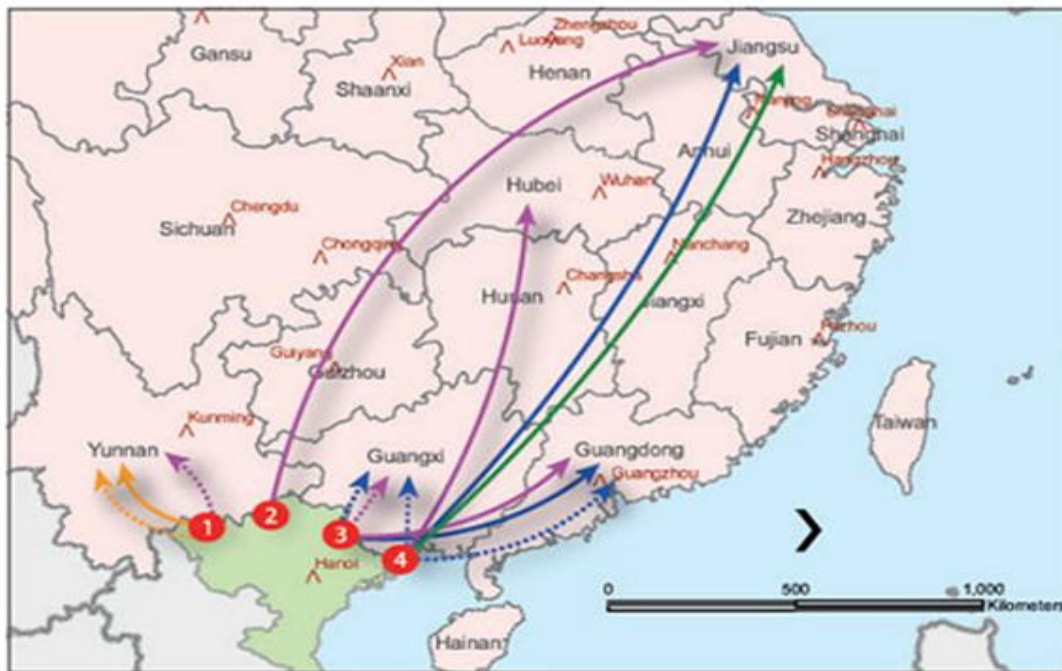

Zdroj: http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/Trafficking_in_Persons_2012_web.pdf

Obr. 9 Hranice Vietnamu a Číny

Nejčastěji užívané trasy z Vietnamu do Číny za účelem obchodu s lidmi

- Sexuální vykořisťování
- ..... Zadržení skrze podezření pro obchod s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování
- Obchodníci s nucenými nevěstami
- ..... Zadržení skrze podezření pro obchod s nucenými nevěstami
- Nucené práce
- ..... Zadržení migrantů bez dokumentů
- Destinace pracovníků bez dokumentů

Zdroj: <http://www.schusterinstituteinvestigations.org/#!human-trafficking-boston-to-bangkok-5/cuma>

Seznam použitých zkratk

HDP: Hrubý domácí produkt (GDP: Gross Domestic Product)

ILO: International Labour Organization

IOM: International Organization for Migration

IMOAT: Inter-Ministerial Office Against Human Trafficking

INTERPOL: International Criminal Police Organization

LSE: London School of Economics and Political Science

NPA: The China National Plan of Action against Trafficking in Women and Children

PPP: Purchasing Power Parity

SIREN: Strategic Information Response Network

TIR Report: Trafficking in Persons Report

TPVA: Trafficking Victims Protection Act of 2000

UN.GIFT United Nations Global Initiative to Fight Human Trafficking

UNIAP: The United Nations Inter-Agency Project on Human Trafficking

UNICRI: United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute

UNODC: United Nations Office on Drugs and Crime

WL: watchlist

Seznam tabulek

Tabulka 1: 3P Index

Seznam obrázků

- Obr. 1 Provincie s největším podílem na obchodu s lidmi k roku 2007
- Obr. 2 Vývoj ohodnocení úrovně schopnosti bojovat proti obchodu s lidmi v letech 2001-2013
- Obr. 3 Vývoj 3P indexu v letech 2000 až 2012
- Obr. 4 Počet soudem řešených případů týkajících se obchodu s lidmi v letech 2004-2010
- Obr. 5 Čínské HDP na jednoho obyvatele v paritě kupní síly (PPP) v USD
- Obr. 6 Giniho koeficient v letech 2003–2012 Zdroj:
- Obr. 7 Vývoj hodnot Giniho koeficientu a počtu lidí žijících pod hranicí chudoby
- Obr. 8 Zobrazení % podíl počtu obětí z východní Asie vůči celkovému množství obětí ve specifických destinacích během let 2007-2010.
- Obr. 9 Hranice Vietnamu a Číny

Přílohy

Shledání matky se synem, který se stal obětí obchodu s lidmi.

Zdroj: <http://www.womenofchina.cn/html/womenofchina/report/165690-1.htm>

Zdroj: <http://chiny24.com/wp-content/uploads/2012/03/human-trafficking-chiny-leszek-slazyk-3.jpg>

Zdroj: http://faithseptember.blogspot.cz/2013_04_01_archive.html

Dívka donucená k žebrání.

Zdroj: <http://www.libela.org/prozor-u-svijet/4057-maloljetnice-iz-bih-sve-cesce-zrtve-trgovanja-ljudima-radi-prostitucije/>